

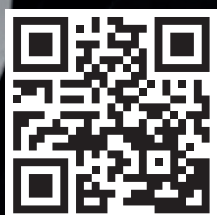
FICTIUNEA

nr. 131 ● august 2026

Revistă de artă hibridă, fondată de Doina Ruști la 24 februarie 2020

optm

TEMA LUNII:
Orașul din
mîntea mea

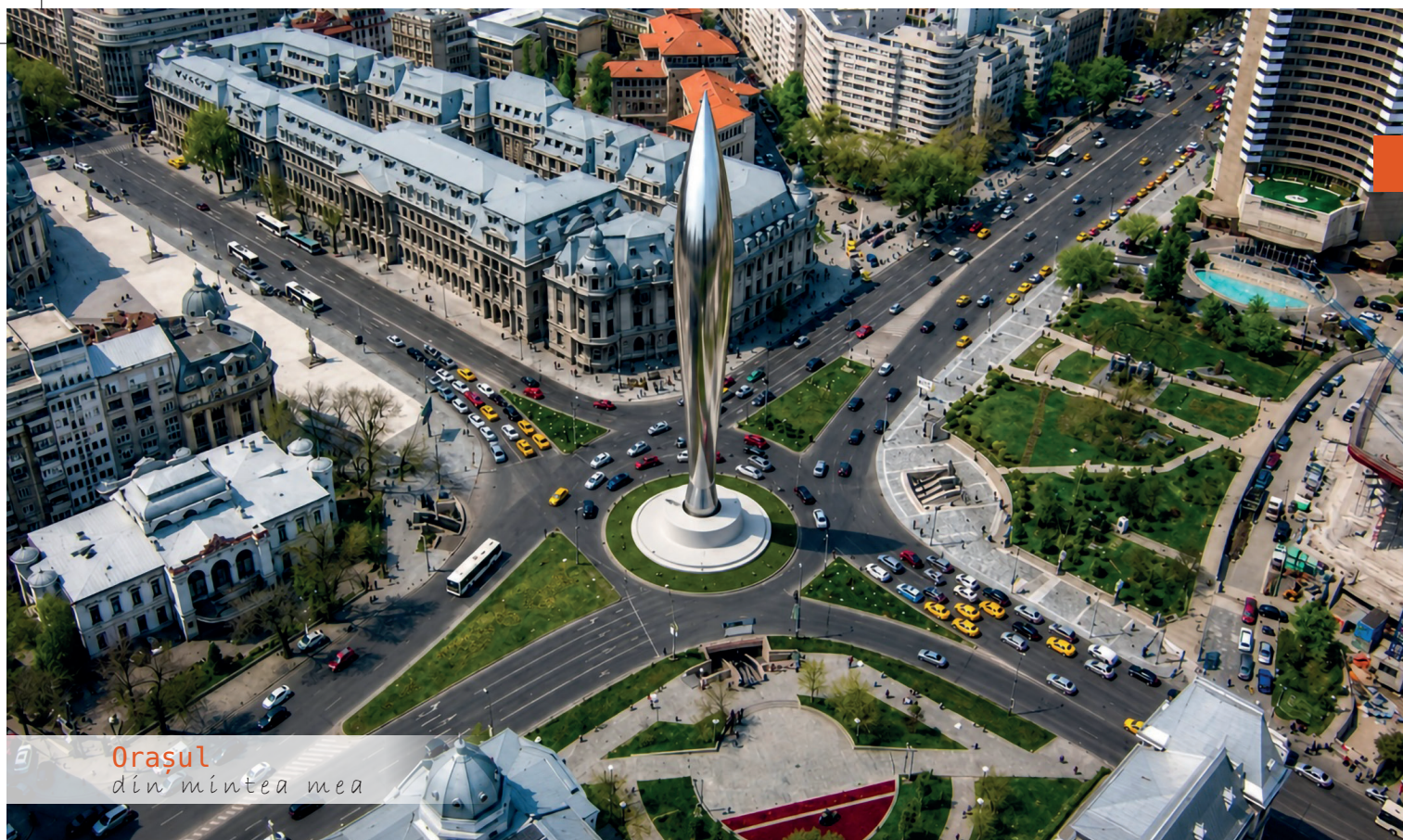
Scanează codul QR
pentru a citi integral
articolele

Oana Fotache
Dubălaru se
plimbă prin
Universitate și când
întâlnește vreun
zenob îl trimite la
bibliotecă să caute
Cartea cărăbușilor
de safir.

Zenob

Director: Șerban Pavlu

Orașul
din mintea mea

Bucureștiul pe care mi-l doresc

Doina Ruști

Bucureștiul arată ca un oraș abandonat. De multă vreme, dar mai ales în ultimii patru-cinci ani, a început să semene cu o cârpă. Cineva îmi scria pe net că și celelalte capitale europene arată la fel. Așa e, am observat și eu. Mai ales Parisul și Roma par bolnave. Dar asta nu înseamnă că avem vreun model de urmat. Uitându-mă în urmă, cred că perioada cea mai bună pentru oraș a fost pe vremea lui Oprescu: vă amintiți? Cișmigiu curat, pasajul de la Universitate aproape occidental, ceasurile de epocă. Prin urmare, m-am bucurat de inițiativa revistei *Ficțiunea* de a mă lăsa să-mi imaginez Bucureștiul așa cum l-aș vrea. Fiind spațiul limitat, voi vorbi doar despre zona Universității. Cum se zice, măcar acolo ar putea să arate ceva mai bine. Sunt acolo vreo trei parcuri mari: cea de sub statui, cea de la TNB și mai e una pe Academiei, afară. Totuși, străzile sunt pline de mașini, ba chiar e amenajată și o parcare pe Quinet, mai mult un atentat la clădirea Universității. În primul

rând, aș strânge toate mașinile și le-aș duce în parcare, inclusiv pe cele din curtea interioară a Universității, și aș reda orașului și studenților acel spațiu. Iar dacă ar fi dat jos zidul dintre Arhitectură și Universitate, strada Quinet chiar ar căpăta stil: deja văd acolo șevalete de stradă, mese de scris, bănci, flori și multă lume tânără. Suporturi pentru biciclete și câteva copertine ușoare pentru zilele foarte însorite. Fântâna de lângă Arhitectură ar fi restaurată și integrată în acest ansamblu. Iar restaurantul de alături, fostul Dunărea, care e o rușine cu state vechi, curățat ori extirpat.

Aș vrea ca Bucureștiul să rămână contradictoriu, balcanic, neliniștit, cu straturi istorice, dar aș vrea să devină mai respirabil, mai generos și mai atent la oamenii care îl locuiesc. Să nu-și piardă povestea, însă să scape de improvizația agresivă, de mașinile înghesuite peste tot, de garduri, panouri și obiecte urbane așezate fără viziune.

La Universitate se întâlnesc mai multe orașe. Este un centru

geografic, istoric și simbolic, dar și un spațiu traversat zilnic în grabă, fără ca oamenii să mai poată vedea cu adevărat clădirile din jur. Universitatea, Palatul Suțu, Teatrul Național, clădirea Arhitecturii, statuile și bulevardele alcătuiesc împreună unul dintre marile decoruri ale orașului. Cu toate acestea, piața nu are încă monumentalitatea și unitatea pe care le-ar merita. Și acum se vor supăra pe mine istoricii, dar trebuie să spun că Monumentul lui Ion C. Brătianu, pus la întâlnirea dintre bulevardele Nicolae Bălcescu, Ion C. Brătianu și Regina Elisabeta, dă un aer provincial Bucureștiului. Orice s-ar mai face acolo va fi înghițit de vetuștea acelei statui, care pare chiar prăpădită în vecinătatea Universității. Aș pune acolo o copie monumentală după *Măiastra* lui Brâncuși. Nu o reproducere timidă, pierdută în mijlocul circulației, ci o prezență vizibilă de la distanță, înaltă cât să intre într-un dialog real cu Universitatea. Ar deveni o emblemă a orașului, l-ar scoate din agonie. Bucureștiul

are multe monumente care comemorează oameni politici și războaie, dar prea puține semne urbane consacrate imaginației. *Măiastra* ar vorbi despre cultură fără explicații și fără lozinci. Ar fi românească și universală în același timp.

Și ar mai fi ceva ce-aș face: aș închide bulevardul Elisabeta pe porțiunea Universității. Aș transforma într-o piață porțiunea statuiilor, cu tot cu bulevard. O piață largă și elegantă. Frumusețea ei ar veni mai ales din proporții, din suprafața liberă și din continuitatea vizuală. Flori, câțiva copaci, bănci din piatră. În secolul al XVIII-lea era acolo o grădină botanică, făcută de un dascăl de la Sf. Sava. Mă visez mergând încet printre visele acelui om. O piață adevărată nu este doar un spațiu frumos, fotografiat de sus. Este un loc în care orașul își vede locuitorii, iar oamenii se văd unii pe alții. Bucureștiul are nevoie de asemenea spații, pentru că prea multe dintre întâlnirile sale se petrec în interiorul cafenelelor și al centrelor comerciale.

Ascuns, dar prezent

Adrian Majuru

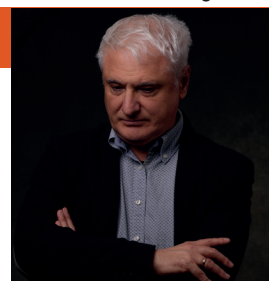
Orașul său era unul dintre puținele orașe cu rang imperial și o serie de libertăți recunoscute în interiorul zidurilor sale, iar pentru el, fiecare dintre semenii săi, nobili sau nu, însemna dincolo de un suflet ce trebuia ajutat, un potențial ascuns care trebuia descoperit la timp. Nu-și pierduse această idee despre libertate când pătrundea prin porțile orașului,

fără flamuri, fără semn heraldic la vedere ci doar cu inelul părintelui său și sigiliul orașului aflat pe inelar.

În lumea cavalerilor descoperise marea bucurie a imaginii pierdute, să rămâi ascuns dar să fii prezent și să observi întâmplări, să ascuți cuvintele care-ți îmbrățișează auzul, să fi atent și să surprinzi gesturi obișnuite, anonime chipuri

iar tu să fi aidoma lor și să-i poți privii de la mari depărțări prin forța destinului sau a împrejurărilor.

Oamenii mișunau pe străzi iar fiecare părea să fie preocupat de lucrurile zilei și fiind primăvară erau multe de făcut și foarte multe de început atât pentru meșteșugari cât mai ales pentru plugari. Pentru militari erau așteptări și planuri care

se apropiau de termen pentru că erau adesea călătorii de făcut pe întinsul regatului în legătură cu ordinea publică, cu strângerea taxelor anuale, organizarea târgurilor sezoniere care adesea găzduiau vămi de intrare în Imperiu pentru străinii aflați în trecere.

(frag. din roman în lucru)

Bucureștiul pe care l-aș schimba, apoi m-aș răzgândi

Cătălin D. Constantin

Am o slăbiciune pentru București la începutul lui mai. Orașul își exagerează atunci calitățile, lumina cade bine, frunzișul încă nu s-a prăfuit, iar clădirile par mai puțin obosite decât sunt. Ies din Facultatea de Litere, pe Edgar Quinet, printre studenți care stau pe trepte, vorbesc tare și întârzie la cursuri fără să pară tulburați de lucrul acesta. La câțiva metri începe Piața Universității. Mașini, autobuze, statui, turiști, oameni care traversează grăbiți și alții care nu par să se ducă nicăieri. Pentru câteva minute, Bucureștiul pare un oraș aproape coerent.

Până ajung la Piața Unirii, îmi trece.

Dacă aș primi puterea de a hotărî ce trebuie demolat și ce trebuie construit în București, prima măsură ar fi să nu iau nicio măsură vreme de o lună. Aș merge prin oraș. Puterea administrativă are neajunsul că vede Bucureștiul mai ales din mașină, prin geam, între două ședințe. Eu l-aș lua la pas, ceea ce ar întârzia considerabil

programul de guvernare, dar ar cruța poate câteva piețe.

Aș începe din Piața Universității, fiindcă o cunosc de ani buni și fiindcă, atunci când ieși zilnic dintr-o facultate, ajungi să observi nu numai clădirile, ci și felul în care oamenii se strecoară printre ele. Piața are toate ingredientele unui centru urban: universitate, teatru, hotel, statui, istorie, manifestații, stație de metrou, librării în apropiere. Și totuși, e greu să spui unde este piața. O parte se află în fața Teatrului Național, alta în jurul statuiilor, alta dincolo de bulevard, iar între ele circulă suficient de multe mașini încât ideea de ansamblu să rămână mai curând teoretică.

Nu i-aș adăuga nimic. Aș încerca mai întâi să scot.

Aș scoate obiectele puse din reflex, jardinierele care nu delimitează nimic, stâlpii care apără trotuarul de alți stâlpi, semnele care se contrazic și mobilierul urban ales, probabil, de oameni care nu s-au întâlnit niciodată. Bucureștiul are uneori aspectul unei case

în care fiecare membru al familiei a cumpărat câte o piesă de mobilă fără să le spună celorlalți.

Aș uni, măcar vizual, fragmentele Pieței Universității. Nu printr-un pavaj spectaculos, din acela care arată bine în simulări și devine inexplicabil după prima iarnă, ci prin trasee firești. O piață trebuie să poată fi traversată fără să simți că ai trecut de mai multe ori granița dintre oraș și infrastructură.

Apoi m-aș duce în Piața Revoluției. Acolo nu aș demola o clădire, ci două sau trei intenții. Piața este plină de obiecte care vor toate să fie centrul ei: monumente, statui, fațade importante, intrări, trepte, porci, amintiri istorice. Fiecare

are ceva de spus și toate vorbesc deodată. Rezultatul seamănă cu o conversație la care participă prea mulți oameni convinși că au dreptate.

Nu aș demola Monumentul Renașterii. A primit între timp atâtea porecle, încât a intrat în folclorul orașului, iar batjocura este și ea o formă de apropiere. Un monument iubit poate aparține unei comunități, dar și unul ironizat îi aparține. L-aș lăsa acolo, cu toate numele lui neoficiale, și aș goli puțin spațiul din jur. Uneori, o piață se repară nu când găsești obiectul potrivit, ci când accepți că sunt deja prea multe.

Aș demola gardurile din jurul Palatului Parlamentului. Nu pe toate într-o singură noapte, ca într-un gest revoluționar, fiindcă gesturile revoluționare aplicate urbanismului au produs în București destule pagube. Le-aș desface treptat și aș reda orașului o parte din terenul confiscat de clădire.

Continuarea în online

Sper ca tinerii din 2030 să fie mai bine pregătiți pentru viață

Oana Fotache Dubălaru

Sper ca tinerii din 2030 să fie mai bine pregătiți pentru viață. Imaginea de ansamblu a literaturii române (care nu va fi exact aceeași pentru toți, firește, căci depinde și de numărul de ore alocat fiecărui profil, de capacitatea și de

dorința individuală de studiu) nu este un scop în sine. Liceul nu formează specialiști, liceul îi pregătește pe tineri să se adapteze la o piață a muncii care acum se schimbă rapid și drastic, sau la studii de un nivel superior, în vederea unei

specializări și aprofundări. Sperăm ca tinerii care vor studia limba și literatura română după această nouă programă să fie capabili să înțeleagă ce citesc, să-și exprime corect și clar ideile, să poată folosi în contexte practice de viață ceea

ce au învățat. Ei vor concura pentru un loc de muncă, oricare ar fi acesta, cu instrumentele inteligenței artificiale.

Nu e corect față de elevi să le cultivăm iluzia că totul va fi ușor și că nu contează cât de pregătiți sunt.

Literatura fără frontiere

Emma Neamțu

Leïla Slimani,
Assaut contre la frontière,
Gallimard, 2026

După trilogia inspirată din istoria familiei sale, *Le pays des autres - La guerre, la guerre, la guerre* (Țara celorlalți, Editura Pandora M, 2022), *Regardez-nous danser* (Priviți-ne cum dansăm, Editura Trei, 2024), *J'emporterai le feu* - Leïla Slimani publică la Gallimard eseu *Assaut contre la frontière* în martie 2026, continuând analiza fracturii lingvistice care îi caracterizează parcursul personal și profesional.

Cu trimiteri la personajele-cheie ale romanelor menționate, respectiv Mathilde, Mehdi și Mia, modelate după

bunica ei, după tată și după ea însăși, Slimani realizează istoricul unei pierderi, uzul limbii arabe din copilărie, pe care a înlocuit-o cu limba franceză. De asemenea, o parte importantă a eseului este dedicată semnificației pe care a avut-o, în anii '70 - '80 ai secolului trecut, franceza pentru clasa de mijloc a societății marocane, din care familia scriitoarei a făcut parte, și felului în care acest context a condus la situarea celei din urmă între două limbi, respectiv, două culturi.

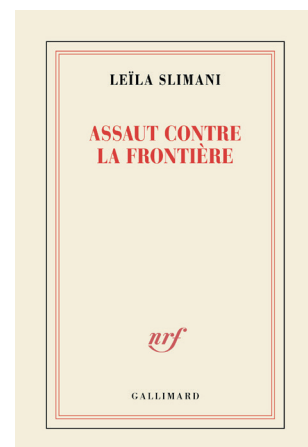
Dacă, pe de o parte, franceza presupune condiții de studiu superioare, împreună cu accesul la o cultură aparținând progresului, civilizației occidentale, pe de altă parte, utilizarea

ei preponderentă înseamnă părăsirea limbii native, a limbii pământului pe care vorbitoarul trăiește, precum și a unei culturi și civilizații care, deși a pierdut vechiul prestigiu, nu a pierdut totuși importanța pentru umanitate. Slimani își trăiește copilăria într-un paradis al multiculturalității, în care etnii, dialecte și clase sociale trăiesc și se înțeleg și pe care îl părăsește pentru a studia în franceză și pentru a pătrunde astfel într-o lume a rațiunii, a libertății de gândire și de exprimare, a drepturilor omului, a literaturii și a culturii de nivel mondial. Este momentul în care descoperă că situarea într-un context lingvistic se traduce prin închiderea înăuntrul unor frontiere, definite mai întâi de toate prin tabuuri și prejudecăți. Dacă prin origine, scriitoarea se situează deja între două lumi - bunica maternă alsaciană, ceilalți, marocani - opțiunea pentru franceză, limba vestului, a colonizatorilor, a celor ce discriminează, o înstrăinează și mai mult de lumea natală, fără însă a-i aduce integrarea printre cei din urmă, desăvârșind statutul de permanentă alteritate, atât în partea europeană, cât și în cea africană a vieții sale.

Slimani mărturisește că scriul este pentru ea zugrăvirea acestei absențe a limbii.

În plus, originea sa o face să resimtă impunerea unor condiționări și granițe din partea comunității de autori. Dacă scriitorului european - în special occidental - i se admite să scrie despre ce dorește, despre chestiuni valabile în orice dimensiune culturală sau geografică, de la o femeie marocană ce și-a părăsit țara se așteaptă să scrie despre probleme specifice, în special cu caracter social, fără a i se lăsa libertatea de a decide singură. Este o constrângere pe care Slimani o împărtășește cu alți autori din fostele teritorii coloniale, pe care îi amintește, în general, cu aceia ce provin din Est, în sens larg.

Reconstituire a unei pierderi, documentare a unei absențe, recunoaștere și asumare a alterității, eseu de față este în egală măsură o profesiune de credință a autoarei și un angajament, în același timp literar și politic, împotriva îngrădirilor de orice fel.

Orașul... ca pedeapsă. Și ca speranță

Petre Nechita

Zi de zi asistăm la mici crime pe care le ignorăm. O furtună pune la pământ câțiva copaci. Alții (imposibil de numărat) cad pradă dezvoltării haotice, incompetenței așa-zisilor îngrijitori, mor ca să facă loc parcurilor, magazinelor, nimicurilor țipătoare. Iarba se usucă, tufele sunt rupte. Toate astea sunt crime (mici, dar dese) care lovesc tot în noi, în sănătatea noastră și în viitorul copiilor noștri. Dar ce fain e în mașină... Ce bine că în apartament merge aerul condiționat...

Știu. Pentru toate astea dăm vina pe autorități. Pe politicieni. Pe alții. Mereu și mereu pe alții. Noi, fiecare dintre noi suntem... Ooo... Suntem minunați, ireproșabili. Hai s-o spun mai clar: eu sunt perfect! Dar autoritățile, politicienii, mereu alții sunt de vină.

Oameni buni. Putem să fim onești o clipă? Orașul suntem noi. Politicienii, autoritățile ne reprezintă. La baza a tot ce e rău sau minunat în orașul și pe planeta asta stau oamenii. Așa că nu orașul ne disperă, ne enervează sau ne inspiră, ci noi o facem. Oamenii! Marele asfalt cucerește Bucureștiul pentru că noi permitem asta, pentru că ne e comod. Și pentru că suntem indiferenți.

Chiar nu mi se pare exagerat să fim condamnați la chinuri în orașul răsturnat, să fim torturați respirație cu respirație, pas după pas. Orașul e la fel de bun sau de rău pe cât de buni sau de răi suntem noi.

Dar orașul e și speranță. Bucureștiul e minunat, are o istorie care stârnește imaginația, la fel ca Londra, Parisul sau Barcelona. Da! M-aș întoarce la perioada fanariotă. Nu ca să călătoresc în timp, ci ca să descopăr identitatea orașului. Și-o fac prin Trilogia Fanariotă a Doinei Ruști. Nu mă închipui

vreun critic în aceste rânduri. Alții, mai pricepuți, au stabilit mult mai clar valoarea literară a romanelor *Manuscrisul Fanariot*, *Homeric* și *Măța Vinerii*. Eu vreau să vorbesc despre faptul că acest univers e cel mai potrivit brand turistic pentru București. Iar romanele nu înseamnă ficțiune, invenție. Istoria e prezentă acolo, și e exact în forma care prinde, atrage, care iscă interes.

Leun și Maiorica, Tranca, Dan Brașoveanu Doicescu, Zăval și Maxima, Pantelimon sau Mărmănjița, Despina iată personajele pe care trebuie să le răspândim prin București, să le urmărim și să le aflăm secretele (ca într-o vânătoare de pokemoni -deși-i o comparație stupidă). Imaginați-vă colțuri de stradă cu frânturi de poveste, coduri QR sau chiar mini-pliante, mici răvașe care să-ți vorbească despre unul dintre personajele de mai sus. Un mesaj care să te poarte la următorul și tot așa, spre alt colț de stradă sau de clădire, într-un joc uriaș de-a trecutul fanariot.

Îmi imaginez festivaluri de teatru stradal care să aducă printre oameni diverse scene din Trilogie, proiecții de lumini care să ne arate orașul cum era atunci, asta pe lângă suveniruri, tricouri și altele asemenea.

Reinventăm hanurile și casele boierești din *Manuscrisul fanariot*, *Homeric* și *Măța Vinerii*. Gândiți un uriaș parc de distracție în care să joci roluri de epocă și să treci prin tot soiul de încercări specifice perioadei respective.

Realitatea virtuală poate să fie și ea utilizată. Cum ar fi să citești un fragment din *Manuscrisul* sau din *Homeric*, apoi să-ți așezi ochelarii speciali și să observi cum rândurile din carte prind viață... Folosești literatura ca să arătați strălucirea acestui

oraș și multitudinea de legende și mistere pe care le ascunde. Scoateți la iveală muzica Trilogiei Fanariote. Posibilitățile comerciale pentru promovarea orașului (cât de ciudat sună pornind de la literatură) sunt uriașe. Țasta-i brandul orașului, aici sunt identitatea și viitorul lui. Un viitor plin de tehnologie, invenții și inteligență artificială. Dar bazat pe istoria lui suculentă (și asta sună ciudat), un trecut plin de sevă și resurse infinite.

În loc de final, prefer să adaug cuvintele Doinei Ruști din romanul *Manuscrisul Fanariot*. „Apropierea de București îi dădea un tremurat de pisoai. La poarta orașului scliea Dâmbovița, asaltată de bivoli. În sfârșit ajunsese la pod! Acel pod despre care știa tot Imperiul că-ți putea schimba situația. Cântecul Incomparabilului Selim îi bubui în urechi. Peste râu străluceau casele, ca niște mărgelile de os...”

Integral în online

Jalcomulco

Gabriela Toma

calc pe pietrele de râu, cineva îmi desenează pașii înaintea mea
până în camera cu pereții violet,
aștept înserarea,
scorpionul traversează în fiecare noapte încăperea gazdei,
urcă pe tavan,
înțepătura lui umflă pielea,
te lasă orb pentru un timp.

noaptea, grădinile se umplu de păpuși abandonate,
circuitul amintirilor rămâne deschis.
dimineața mijeste în ochii cailor care merg în cerc rotind crivacul în cealaltă parte a lumii
până când moartea ne va despărți.

Opt feluri de a ieși din timpul nostru

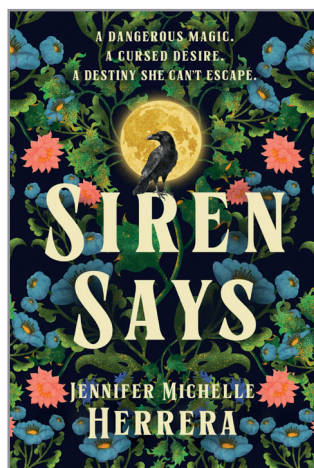
Ficțiunea & Odiseu

Vara târzie cere cărți care să ne ducă departe, dar nu neapărat în locuri liniștite. Selecția revistei *Ficțiunea* pentru luna august e făcută pentru cititorul care nu caută un singur tip de lectură. Sunt aici romane ample și cărți ale memoriei, fantasy întunecat, povești de dragoste purtate prin timp, mistere cu insule blestemate, familii care își ascund adevărul și lumi în care magia nu reprezintă niciodată o soluție simplă. Unele volume sunt deja consacrate, altele abia intră în lume. Împreună, alcătuiesc o bibliotecă de vacanță prin care am dorit să vă surprindem.

Există mai întâi cărțile care promit evadarea deplină. *Heir of Prophecy*, de Analeigh Sbrana (Harper Voyager), deschide o nouă serie roman-tasy și o pune în centru pe Audra, o tânără răpită de un ordin de preotese fae și trimisă într-o academie militară a magiei. Restul vi-l imaginați.

Tot în zona magiei, dar cu o atmosferă vegetală și senzorială, se află și *Siren Says*, de Jennifer Michelle Herrera (G.P. Putnam's Sons). Raven încheie un pact pentru a învăța să-și controleze puterile: va captura unul dintre spiritele care

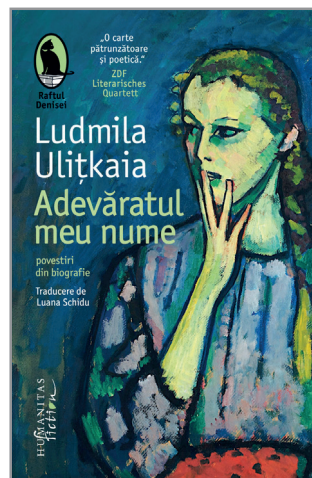

cutreieră un orașel în noaptea de ajun a lunii mai, iar spiritul îi va împlini Deliei o dorință secretă. Numai că orice greșală îi poate lăsa sufletul prizonier. Mitologia galeză, ierburile, pământul umed, spiritele și dorința alcătuiesc aici o lume în care frumusețea naturii rămâne inseparabilă de cruzime.

Într-o altă tonalitate, *Trenul de la miezul nopții*, de Matt Haig (Nemira), continuă universul imaginat în *Biblioteca de la miezul nopții*. Wilbur își amintește luna de miere petrecută la Veneția alături de Maggie, iubirea vieții lui, și momentul în care a stricat totul. Dorința de a reface trecutul îl conduce către o călătorie fantastică în timp. Ca în celelalte romane ale lui Haig,

mecanismul speculativ este mai puțin important decât întrebarea morală: putem îndrepta o viață schimbând un singur moment sau ajungem să distrugem tocmai ceea ce încercăm să salvăm? Este o carte potrivită pentru seriile de august.

În *Adevăratul meu nume*. *Povestiri din biografie*, de Ludmila Ulițkaia (Humanitas Fiction), materia autobiografică se transformă într-o carte polifonică. Nu asistăm la desfășurarea solemnă a unei vieți exemplare, ci la apariția unei lumi alcătuite din rude, prieteni, întâlniri, iubiri, scene domestice și personaje memorabile. Celor mai direct autobiografice li se adaugă șapte povestiri cu tentă angelică, iar legătura dintre ele se vede treptat: ficțiunea nu se opune memoriei, ci o distilează. Titlul trimite la identitatea ascunsă sub numele oficial, sub genealogie și sub rolurile sociale. Cine suntem după ce timpul a trecut peste noi? Ulițkaia răspunde fără emfază, prin detalii și prin libertatea de a se privi fără vanitate.

O formă spectaculoasă de a traversa timpul propune Tracy Chevalier în *Sticlăreasa* (Polirom). Romanul o urmărește pe Orsola Rosso, artizană din

Murano, din Veneția Renașterii până în epoca pandemiei. Timpul istoric înaintează, însă personajele îmbătrânesc după o logică proprie, ca și cum insula sticlarilor ar fi protejată de o bulă aproape magică. Dincolo de artificul temporal, cartea vorbește despre munca femeilor, rămasă adesea în afara istoriei oficiale. Orsola începe făcând mărgelile la masa din bucătărie pentru a-și salva familia și ajunge să-și transforme îndemânarea într-o formă de independență. Sticla, fragilă și rezistentă în același timp, devine imaginea perfectă a existenței sale.

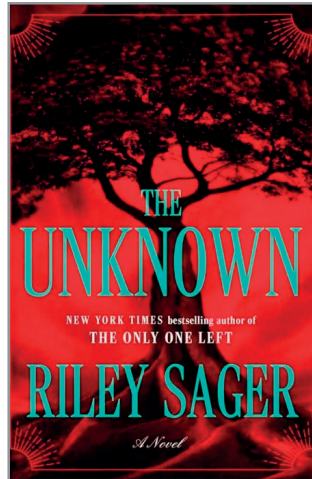

Mai aproape de prezent, *Un sistem atât de magnific, încât e orbitor*, de Amanda Svensson (ART), construiește o saga de familie excentrică în jurul tripleților Sebastian, Clara și Matilda. Unul lucrează într-un misterios institut londonez

de științe cognitive, alta ajunge pe Insula Paștelui, în preajma unui cult preocupat de sfârșitul lumii, iar a treia încearcă să scape de culoarea albastră. Peste toate planează un secret legat de nașterea lor: este posibil ca unul dintre copii să fi fost schimbat în maternitate. Romanul pune laolaltă neuroștiința, anxietatea ecologică, depresia, iubirea și comicul absurd, întrebându-se dacă suntem ființe libere sau simple componente ale unui sistem pe care nu îl putem cuprinde.

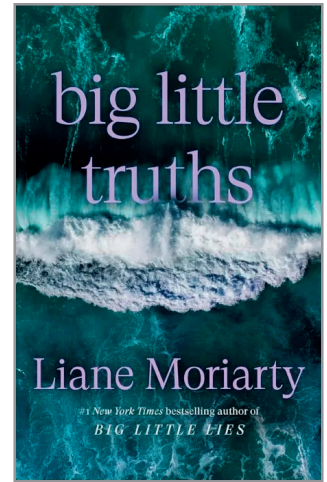
Pentru cititorul care caută suspans, propunem două romane despre comunități aparent respectabile, în interiorul cărora se acumulează secrete. *The Unknown*, de Riley Sager (Dutton), pornește de la dispariția a cinci femei de pe

o insulă izolată din Vermont, în 1926. Un secol mai târziu, actrița Marin Keane ajunge acolo împreună cu echipa unui film inspirat de misterul nerezolvat. Grupul este izolat, apar semne tulburătoare, iar disparițiile încep din nou.

Jurnalul mutilat al uneia dintre femeile dispărute devine singura posibilă cale spre adevăr. Sager folosește recuzita clasică a thrillerului gotic — insula, legenda, grupul închis, documentul incomplet — și o combină cu lumea artificială și competitivă a cinematografiei.

La rândul său, *Big Little Truths*, de Liane Moriarty (Michael Joseph), ne întoarce în universul romanului *Big Little Lies*, după mai bine de un deceniu. Copiii sunt acum adolescenți, iar Madeline, Celeste, Jane, Renata și Bonnie trebuie să se confrunte nu numai cu problemele noii vârste, ci și cu adevărurile pe care trecutul nu le-a îngropat. Când directorul liceului primește prin poștă un deget uman, echilibrul comunității se destramă din nou.

Moriarty știe să privească viața domestică în punctul în care apare amenințarea.

Privite împreună, cele opt cărți spun aceeași poveste sub forme foarte diferite: nimeni nu scapă cu adevărat de ceea ce a moștenit.

Shakespeare reloaded

Ofelia Prodan

Julietta stătea la miezul nopții pe balcon și mânca un măr roșu. Romeo urca pe balcon cu un sistem ingenios și complicat cu scripeți. Julietta a terminat mărul și a aruncat cotorul chiar în capul lui Romeo, care s-a dezechilibrat și a căzut într-o tufă de trandafiri spinoși. În miezul nopții, s-a auzit răcnetul de durere al bietului Romeo, care a trezit întreaga familie a Juliettei. Doica a ieșit panicată pe balcon cu o făclie în mână, dar vântul rece i-a stins-o și doica n-a văzut nimic. Familia Juliettei a trimis doi servitori în grădină cu făcliile aprinse, dar vântul rece le-a stins și ei n-au văzut nimic. Julietta era foarte liniștită și foarte nevinovată, așa că a mai luat un măr, apoi încă unul și încă unul, Julietta a stat cuminte pe balcon și a mâncat până în zori numai mere roșii.

Desdemona plângea pe umărul lui Iago cu batista la nas, apoi și-a suflat cu putere nasul de vreo trei ori în aceeași

batistă. Iago s-a scârbit și i-a întins o rolă de hârtie igienică. Desdemona i-a mulțumit cu lacrimi în ochi și și-a suflat nasul până când a terminat rola de hârtie igienică și i-a dat batista ei murdă lui Iago poruncindu-i să i-o spele, să

fie ca nouă. Iago s-a scârbit și mai tare, dar a băgat batista în buzunar. A doua zi batista era ca și nouă, dar Desdemona plângea de rupea pământul și nasul îi curgea fără conținere. Iago s-a scârbit și i-a dat o nouă rolă de hârtie igienică,

dar a păstrat batista în buzunar. Desdemona plângea pe umărul lui Iago, când Othello intră nervos și o întreabă pe Desdemona: Femeie isterică, unde dracu' este hârtia igienică din casa asta? apoi a strănutat surprins când l-a văzut pe Iago, care din reflex i-a întins batista Desdemonei.

Prințul Hamlet citea o carte despre bunele maniere la miezul nopții în camera lui, când intră fantoma tatălui său și-i zice: Ce faci, băiete, ești numai bun de înșurătoare și, în loc s-o vizitezi pe feciorelnica Ofelia, tu buchirisești tâmpeniile astea? Hamlet se enervează și aruncă după fantomă cu cartea. Fantoma o ia la goană prin castel și intră în camera Ofeliei, care citea din Sfânta Scriptură. Fantoma o cearță: Uită-te la tine, fată tânără, frumoasă, numai bună de măritat și stai și buchirisești tâmpeniile astea! Ofelia zâmbește seducător și complice și scoate de sub plapumă o revistă porno.

Orașele din mîntea mea

Catrinel Popa

Dacă m-ar întreba cineva ce anume mă face fericită pe lumea asta, aş răspunde fără să clipesc: călătoriile.

Dincolo de faptul că deplasarea pe orizontala spațiului mi se pare a fi unul dintre puținele lucruri care alungă plictiseala, un efect secundar (benefic) este acela că, la întoarcere, lumea de acasă îmi apare brusc într-o lumină nouă, neverosimil de proaspătă. Orașul meu, cartierul meu, apartamentul meu, toate întineresc ca prin farmec și pentru câteva zile trăiesc, împreună cu ele, iluzia că am întinerit și eu.

Mai mult, în funcție de locul de unde mă întorc, Bucureștiul îmi arată o nouă față a lui, neștiută până atunci. Orașul din mîntea mea este un adevărat cameleon. De fapt pluralul se potrivește mult mai bine în acest caz, căci orice cameleon poate rosti, ca îndrăgostitul visător al lui Bachelard, „Sunt singur, deci suntem patru!”. Măcar patru. Cu alte cuvinte, orașul pe care-l regăsesc când mă întorc de la Stambul, să zicem, e complet diferit

față de cel care mă întâmpină atunci când revin după o ședere mai lungă sau mai scurtă la Paris (poate fiindcă cele două clișee, adânc înrădăcinate în mentalul nostru colectiv, cel cu orașul de la „Porțile Orientului” și cel cu „Micul Paris”, filtrează lumina și parfumurile în moduri distincte, astfel încât cerul orașului îți pare de-a dreptul levantin când revii din capitala Franței și apusean când te întorci de la Stambul). Sau – mai des – îți apare ca un amalgam între cele două, curat profil de Hamleleon (sau de *Ianus bifrons*, dacă preferați...)

Și lista poate continua, cu variațiuni: cu alți ochi se uită Bucureștiul la tine când revii de la Roma sau de la Atena, cu alții când te întorci de la Zagreb sau de la Belgrad, de la Tiraspol sau de la Tel Aviv... Atâtea fețe și tot atâtea povești, urechi să ai să le ascuți...

De pildă în anii trecuți, de fiecare dată când mă întorceam de la Atena, nimeream – indiferent de locul unde aveam treabă și unde trebuia să ajung

la o anumită oră – pe Strada Xenofon, aceea de lângă Parcul Carol, punte discretă și elegantă între Strada Constantin Istrati și Aleea Suter. Se spune despre ea că ar fi singura stradă în trepte din capitala valahă (asta dacă nu punem la socoteală scurtătura care te scoate din Aleea Profesorilor, prin spatele Facultății de Teologie, fix pe Dealul Patriarhiei). Mi s-a întâmplat de trei sau patru ori, în patru veri la rând, să mă trezesc pe Strada Xenofon, chiar a doua zi după întoarcerea de la Atena și să nu reușesc să mă desprind de-acolo, parcă sub puterea unei vrăji... Să fi fost de vină numele străzii? Sau vegetația care invadea grădinile – hortensii, crini indieni cu florile vibrante, tufe de lulea turcului sau pipa nesmțului, iar printre ele, visând candid paradisiuri feline, cei mai indolenți motani tиграți din București. A spune despre această stradă bucureșteană că te face să uiți în ce loc și în ce veac ești, nu e o simplă figură de stil. Pot să mărturisesc cu mâna pe inimă că într-o zi însorită de

pe la începutul lui septembrie, o zi de adevărată vară indiană, când Bucureștiul își arată fața sa aureolară, am rătăcit mai bine de oră și jumătate pe această străduță de o sută de metri. Mi-a purtat gândurile departe, înapoi la Atena, în vremea lui Xenofon, pe Dealul Filaretului și în febra revoluției de la pașopt, așa încât n-am mai ajuns la o întâlnire pe care mulți ar fi socotit-o de-a dreptul crucială. Cu toate astea, personal nu-ncerc vreo umbră de regret; oricât de importantă ar fi fost întâlnirea ratată, n-ar fi avut cum să îmbogățească relieful orașelor invizibile din mîntea mea, care – după cum v-ați putut da seama – n-are prea multă treabă nici cu cartografia spațiului real și nici cu lipsa de viziune a edililor din zilele noastre.

Viața de după sfârșitul unei lumi

Constantin Șolga

Abia reușesc să adorm când aud telefonul, lipit de frigider, sunând. Tresar, alerg spre telefon, mă împiedic iar de scaun, în fine, am reușit să ridic receptorul. Răspund ca și când nu știu cine mă caută aproape ca în vremurile pierdute când aveam telefonul mereu în buzunar sau lipit de mână.

— Deck Cadet.

— Stand by, Kostas! Combination ladder pilot starboard.

Eu sunt Kostas? Oare, chiar nu este o greșeală?

Aici, la vapor, marinarii filipinezi îmi spun Kostas, cei din Ucraina mă strigă Koștia, ofițerii navali preferă Constantin, dar de cele mai multe ori sunt

doar Cadet și atât, fără nume, iar „sir” ne spunem unul altuia în glumă, ironic sau dimpotrivă chiar serios.

În București zăceam cu orele în mașină sau în alte mijloace de transport până să ajung la birou. Aici, după traficul dintre punți,

în vreo 40-50 de secunde sunt deja echipat, cu salopetă și tot ce îmi trebuie pentru o nouă zi de muncă.

Apuc pentru o clipă să mă minunez de frumusețea răsăritului australian, de cerul plin de culoare și de marea nesfârșită. Cerul se unește cu marea într-o imagine spectaculoasă de început de lume nouă, un Eden regăsit, fără greșeli nevinovate sau păcate scandaloase. Cum am ajuns aici?

Prima fază: zorii divorțului

— Trebuie și noi să divorțăm și să încheiem totul.

Aud, dar sunt surd, văd lumina soarelui, dar sunt orb. Râd,

însă nu este râsul meu obișnuit. Pare mai mult un zgomot de fundal precum respirația unui muribund. Am impresia că am părăsit bucătăria, în care se desfășoară această scenă, din micul apartament amenajat în stil vintage chiar de către ea. M-am teleportat, cu viteza gândului, în ziua în care mi-am văzut soția pentru prima dată. Nu reușesc să rămân prea mult timp acolo, că aud aceleași cuvinte încă o dată și încă o dată.

Trecuseră câteva luni de zile, de la această conversație mută. Deja îmi dădusem demisia de la trei locuri de muncă. Nu îmi venea să cred că reușeam, fără prea mult efort, să trec de

toate interviurile de angajare. Ultima dată am lucrat două zile și jumătate. Am simțit o silă cât Pacificul de mare când am văzut o doamnă director cum își bătea joc de oameni. M-am dus direct la calculator, am schimbat datele angajatorului și am dat print. Aveam o demisie standard, a fost ceva ușor.

A doua fază: semnarea actelor de divorț, la notar

Ea plecase de ceva vreme, din apartamentul diferit de tot ce mai văzusem vreodată, cu mobilierul de baie mai elegant decât toate hainele mele. În ziua aceea, nu am ajuns bine la birou, că am inventat un pretext stupid și am plecat. Nu eram capabil să spun nimănui că mă duc să

divorțez de soția mea, la notar. Mă grăbesc, iau metroul, trec prin parcul Izvor ca o furtună de vară, dar nu pentru că vreau să divorțez, ci pentru că îmi doresc să o văd cât mai repede și mai știu că nu întârzie niciodată. Se întâmpla pe 11 septembrie, ora 09:37. Este ultima clipă când ea este soția mea.

Doamna notar ne întreabă dacă decizia este finală, mă uit la ea, iar ea răspunde cu un da ferm, hotărât, ca întotdeauna în tot ce face. O altă doamnă îmi aduce o hârtie, îmi spune să o citesc atent, mă întreabă dacă vreau un pahar cu apă și dispare rapid. Se întoarce, cu paharul pe jumătate plin. Mă uit la pahar și mă întreb dacă este apă de la robinet sau apă plată. Mă

bombardez, fără încetare, cu o aiureală de gânduri. Îmi distrag atenția de la ceea ce se întâmplă, în fața mea, pentru câteva minute. Caut prin geantă busola, pe care mama ei mi-a dat-o în ziua căsătoriei. Mi-a spus:

— Îți dau busola aceasta să găsești mereu drumul către fiica mea!

Am râs atunci, pentru că nu pricepeam profunzimea gestului, acum râd ca un fatalist convins de inutilitatea busolei. Uite că profeția nu se mai îndeplinește. Nu îndrăznesc să scot busola din geantă.

Ea oftează, îi văd ochii în lacrimi, dar semnează. Admir, în gând, pentru a nu știu câta oară, semnătura ei. Nu scot niciun cuvânt, semnez și dau

să plec. Ea mă roagă să stăm la o cafea, desigur că într-o cafenea cu specific franțuzesc. Plătesc, o privesc pentru ultima oară, îmi zâmbeste, îi fac o poză pe ascuns cu telefonul, se urcă în mașină și se îndreaptă către alte stele.

Pentru mine, Calea Victoriei s-a transformat într-un purgatoriu dantesc. Nu știu cum reușesc, dar mă întorc la birou. Vreau să îmi dau demisia iar, dar un zâmbet nou mă oprește. Mă uit pe geam și sunt învăluit de un miros necunoscut. Mă sperie zâmbetul nou. Fug de la birou și colind străzile. Mai rezist încă două săptămâni, în București.

Continuarea în online

Pași pe Spinarea Câinelui, la Sibiu

Alina Bako

Am plecat într-o plimbare pe Spinarea Câinelui, unde ajungi dinspre strada Mitropoliei și urci, pe la Butoiul de Aur, spre Piața Huet. Treci podul și cobori în Piața Aurarilor, unde deja mirosul de cafea proaspăt rășnită îți deșteaptă simțurile adormite de umbrele și palimpsestele zidurilor medievale. La pas, prin Sibiu, într-un oraș care își depășește limitele tectonic, ce se dezvoltă rizomatic, pe verticală și pe orizontală concomitent, pe străzile care ascund vestigiile romane, precum strada Zidului sau pe Vopsitorilor unde cuibul de barză distrus de furtună se reconstruiește ca o vizuină spânzurată în sus, pe uitatul horn al fabricii de vopseluri. Cum ar vedea Italo Calvino Sibiul, unul din orașele invizibile? Ca un oraș pânză de păianjen, cu rețele (in)vizibile, cu oameni care mășcăluiesc absenți ori cu balerine care pozează discret pe strada Cetății, în poziții de echilibru fragil, cu înghețata Nessa cu gust de lămâie, ghimbir și pasiune, cu armoniile spectrale ce răzbat din Sala Thalia. Cu nelipsitele poduri care nasc fără noduri conexiuni, Podul

Minciunilor și ascunsul pod suprat unde vrăjitoarele de altădată erau înecate, Podul Gării cu pirostriile trenurilor atârând greu și cald și Balanța, fabrica de cântare, la „mijloc de rău și bine”, rămasă suspendată într-o cartografie a memoriei colective. Cum ar vedea Eminescu Sibiul? Ca un fagure geometric adunat în căsuțe paralelipipedice, cu o rânduială viscerală, cu un simț al locului enigmatic și vizionar. Cu plinuri și goluri, cu iluzii și realități de bulevard, cu precupețe și ziarști, cu lacul din Dumbrava și expoziția Călția din Mănăstirea Ursulinelor, cu gust de vară și de vin, cu lumină de ambră și crepuscul vespéral. Cum ar vedea G. Călinescu Sibiul? Cu

o gară reconstruită, în stil clasic, susținută de coloane ionice și îmbrăcată în marmură. Cu ceasul perfect fixat, ce anunță vama timpului care își înnoadă clipele de topaz. Călători slabi cu figuri trase și bagaje împovăritoare, călători rotofei care își trag alene valizele albastrii, călători indiferenți ce-și trec zvonurile pașilor dintr-o parte în alta a holului principal, călători fără identitate care își pierd urma în mulțimea dispărândă în balaurul hortesian.

Cum aş vedea eu oraşul? Cu o sprânceană atârnată în cer şi cu un picior adânc înfipt în pământ; culoarea medievală nu se şterge cu nimic, se păstrează intens în corpul lui, în trupul

caselor şi străzilor pietruite, în zidurile vechi şi acoperişurile deschise ca o pulpă de soldat venit de la război. Cu parcul imens al amintirii, copacii centenari care iubesc compostul pădurii uitate din Sub Arini, siluetele grăbite ale trupurilor pierdute de timp şi sufletelor răscolite de spaţiu. Cu Turnul Sfatului pictat la răscruce de zi şi noapte, într-un veac încrămenit în apusul dezmiardării de sine. Cu Sibiul, muzeu în aer liber, fără vârstă, fără bilet la intrare, fără frontieră a indiscipliniei, fără obedienţi şi racolări de trupe, fără pescăruşi ucigători, fără portrete de dictatori şi fără compromis. O clădire: clădirea Şcolii, cea care să adune laolaltă bucuria de a cunoaşte, tristeţea de nu şti, prietenia şi complicitatea la descoperiri ale lumii, hărţi neuniforme ale unui alt imbricat teritoriu al devenirii de sine. Căci pentru cine e oraşul acesta dacă nu pentru cei ce vin, din trecut, din prezent, din viitor? Trup şi suflet din trupul şi sufletul nostru, carne din carnea oraşului, matrişcă şi pulbere, câine plimbat pe Spinarea Câinelui, om plimbat pe Spinarea câinelui.

Hotelul Rusu

Daniel Antohe

La etajul al treilea al blocului în care locuia, centrala termică explodase în bucătăria familiei Moraru. Doamna Moraru stătea cu palmele pe piept în fața blocului, printre poliție, SMURD și pompieri: Doamne, dacă eram în bucătărie, mă omora... mă omora... Un paramedic o așeză pe banca de la scară și îi luă tensiunea. BobTone citi despre incident scrolând pe Facebook, oprindu-se asupra știrii din postarea ziarului local fiindcă recunoscuse zona din fotografie: era Independenței, în capăt, spre Șerpărie. Normal că șaizeci și nouăle consumat avea să-și găsească locul într-un track de-al lui, așa o să și intitulez piesa, *Șaijinouă*. Avea din ce în ce mai multă încredere în muzica pe care avea s-o facă de acum încolo, au să

fie like-uri, vizionări, streamuri, vin cu ceva bombă, păi *Nu ne plac gaborii* urcă încet și sigur în numărul de streamuri, ei, nu e încă virală, dar a prins!

Ioan Murgu avea să stea, în seara aceea, până târziu în oraș, cum se întâmpla deseori. Plecarea spre Szeged era stabilită și se gândea tot mai serios s-o cheme pe videochătista Diana Groș la hotel sau în apartamentul de închiriat al unui prieten, sus pe Constructorului, unde se mai întâlneau cu ea. Totuși, ceva îi spunea că va amâna pentru după ce se va fi întors din Ungaria, ca să simtă că sărbătorește reușita: patruzeci și cinci de mii! Până una-alta, parc-aș bea ceva în seara asta, nu bere, nici țarie, îmi iau o sticlă de demisec și două pachete de Dunhill albastru (Ștefan Baciu

reveni de la baie) și stau aici cu Baciu la o poveste. Pe cine să mai sun? Mai puțin încântat de ce va să vină era Bobi, cu câteva minute în urmă primise un telefon pe care-l aștepta cu teamă: era chemat în perioada de probă ca șofer la Cargus pe Valea Jiului. Ce stupid! Să se învârtă cu mașina prin orașele din Vale livrând pachete... Dar va veni ea și ziua în care o să trăiască și o să trăiască bine din trapul lui. Bine că măcar rezolvase cu poziția, Ella fu sunată, mai târziu în aceeași seară, de Arsene Neculai, fost

director adjunct la mina Livezeni, înhăitat, cum se întâmplă, cu un lider de sindicat și cu antrenorul echipei de rugby a minelor și a Universității, băuseră ce băuseră la Vița, restaurant scump de pe bulevardul central, și, cunoștințe vechi, se hotărâseră să sune femei de pe Publi. Se opriseră, ca BobTone nu de mult, asupra figurei Ellei. Antrenorul de rugby regreta, a doua zi, că își înșelase soția. Nu era prima dată și probabil nici ultima, dar nevastă-sa era un înger de femeie și el se simțea ca un gunoi.

O chemaseră pe Ella la hotelul Rusu, sus la poalele muntelui, și ea venise împreună cu o prietenă care avea și ea anunț pe Publi24: Hai, tu, să mergem amândouă, că aștia vor show!

„Sclavii paradisului”: Când migrantul trece granița, dar rămâne prizonierul propriului eu

Samah Mamdouh Hassan

Poate un om să-și schimbe viața doar schimbându-și locul? Sau geografia ne poartă în altă parte, în timp ce vechile noastre idei și întrebări rămân neschimbate? Poate că acesta este cel mai potrivit punct de plecare pentru lectura romanului *Sclavii paradisului*, semnat de romancierul și cineastul palestinian Ayad Abu Rok. Romanul nu abordează migrația doar ca pe o călătorie dinspre Est către Vest, ci o transformă într-o coborâre în adâncurile psihicului uman. După ce trec granița, protagoniștii descoperă că adevărata încercare nu a fost traversarea mării și sosirea într-o țară nouă, ci confruntarea

cu amintirile, fricile și ideile purtate cu ei și modelate de-a lungul multor ani.

Prima cheie de lectură se află chiar în titlu. Acesta este construit în jurul unui paradox care alătură două cuvinte aparent contradictorii: „sclavie” și „paradis”. Este aproape o invitație adresată cititorului de a se întreba cum poate un om să devină prizonierul lucrului despre care crede că îl va salva. Paradisul nu este aici nici Europa ca utopie imaginată de migranți, nici paradisul în sens religios. Este mai curând imaginea idealizată pe care omul și-o construiește despre o viață nouă, despre care crede că îi

va pune capăt suferinței în clipa în care își părăsește patria. Romanul dezvăluie însă curând că frica, memoria și vechile tragedii nu rămân dincolo de graniță. Ele trec odată cu cei care le poartă și devin parte din noile lor vieți.

Din această perspectivă, *Sclavii paradisului* depășește limitele unui roman despre azil și devine un roman despre libertate și limitele ei. Migrația, așa cum o prezintă Abu Rok, nu îi oferă omului o nouă naștere prin simpla mutare într-un alt loc. Schimbarea geografiei nu înseamnă neapărat și schimbarea conștiinței. Europa nu apare, așadar, ca o destinație

finală, ci mai curând ca un spațiu în care oamenii sunt puși față în față cu ei înșiși. Unii reușesc să-și reevalueze ideile și să-și remodeleze relația cu lumea, în timp ce alții descoperă că limitele de care au fugit nu țineau de un anumit loc, ci se instalaseră în interiorul lor încă de la început.

Ideea este întruchipată cel mai limpede de personajele Layla și Jad, care trec prin aceeași experiență a migrației, dar ajung la două destine foarte diferite. Din clipa în care începe să se gândească la plecare, Layla vede societatea norvegiană ca pe o șansă la un nou început. Se înscrie

repede la o școală de limbi străine, își continuă studiile și se integrează treptat în societate, susținută de convingerea că legea o protejează și îi oferă dreptul de a trăi fără frică. Cu timpul, Layla se transformă dintr-o femeie obișnuită să îndure umilința și să se supună autorității celorlalți într-o persoană care își recapătă încrederea în sine și încearcă să-și împlinească visurile pe care societatea din care provine le înăbușise și o împiedicase să le urmeze. Transformarea nu pare să fie doar rezultatul schimbării locului, ci mai ales al disponibilității sale de a-și reconsidera viața și imaginea pe care și-o construise despre sine.

Jad, în schimb, urmează drumul opus. Deși ajunge într-o societate întemeiată pe supremația legii și protejarea individului, nu vede aceste legi ca pe niște garanții ale libertății, ci ca pe niște constrângeri care îi limitează impulsurile și dorința de a-i domina pe ceilalți. În consecință, nu reușește să se integreze, nu pentru că ar respinge în sine noua societate, ci pentru că respinge sistemul de valori pe care aceasta este construită. Urăște legea fiindcă îl împiedică să exercite violența cu care este obișnuit și care acum se întoarce împotriva lui, dar și fiindcă nu îi permite impulsurilor sadice să devină o sursă de putere asupra celorlalți. Ideea atinge punctul culminant la sfârșitul romanului, când Jad apare în fața tribunalului și își recunoaște tendințele sadice înăscute fără să arate vreo urmă de remușcare, ca și cum ar confirma că nu locul în care trăiește îl conduce, ci impulsurile și ideile care locuiesc în el. Jad devine astfel întruchiparea deplină a sensului titlului *Sclavii paradisului*: a ajuns în locul despre care credea că îl va salva, dar rămâne prizonierul propriului eu, incapabil să se elibereze de constrângerile pe care le-a purtat cu el.

Prin acest paralelism dintre Layla și Jad, romanul nu prezintă integrarea ca pe o consecință automată a migrației, ci ca pe o alegere interioară, care începe prin reevaluarea propriilor idei înaintea schimbării locului. Migrația poate transporta un om într-o societate diferită, dar nu poate crea o ființă nouă, dacă persoana nu este dispusă să-și reconsidere cadrul de gândire și raportarea la ceilalți, la libertate și la lege.

Structura temporală a romanului conferă acestei întrebări o profunzime suplimentară. Narațiunea se deplasează între prezent și rememorarea unor evenimente decisive, precum masacrul de la Hama din anii 1980, evenimentele din Raqqa și masacrul de la Tadamon, subliniind că trecutul nu rămâne doar o amintire, ci devine o forță activă în modelarea prezentului. Personajele nu intră în Europa doar cu trupurile lor, ci aduc cu ele o istorie a războaielor, pierderilor și amintirilor, o istorie care continuă să le influențeze deciziile, relațiile și felul în care percep lumea.

Astfel, *Sclavii paradisului* nu este doar un roman despre azil, ci și unul despre omul care descoperă că închisorile cele mai greu de străpuns nu sunt cele lăsate în urmă, ci acelea purtate în interior. Paradisul pe care omul încearcă să-l atingă nu poate fi dobândit prin simpla trecere a frontierelor, ci prin reevaluarea ideilor care l-au însoțit de-a lungul întregii călătorii.

Una dintre cele mai impresionante tehnici ale romanului este folosirea numelor personajelor ca parte a arhitecturii sale semantice. Numele nu par simple mijloace de identificare, ci poartă semnificații care se intersectează cu traseele personajelor în interiorul textului. Poate cel mai evident exemplu este numele Amal, care înseamnă „speranță”, purtat de fiica Laylei și a lui Jad. Numele dobândește o semnificație care depășește personajul însuși și devine expresia posibilității unui nou început, în ciuda tuturor rănilor lăsate de război, exil și violență. Scriitorul întărește această semnificație când încheie romanul cu vorbele lui Ahmed, cel care îi salvase mama de la o moarte

sigură: „Am hotărât să o cresc pe Amal.” Finalul pare să indice nu doar asumarea creșterii unui copil, ci și decizia de a alege viitorul și de a crede că speranța rămâne posibilă chiar și după cele mai cumplite experiențe.

La același nivel, numele Layla poartă o semnificație la fel de importantă. În memoria culturală arabă, încă de la Layla al-Amiriyya, numele este asociat cu imaginea femeii frumoase și a iubitei. În roman, însă, el dobândește o altă dimensiune. Layla întruchipează femeia care refuză să se predea circumstanțelor impuse de societatea în care s-a născut. Deși i s-a refuzat posibilitatea de a-și încheia studiile, nu renunță niciodată la efortul de a se educa, fiind conștientă că accesul la cunoaștere nu se limitează la instituțiile de învățământ, ci poate fi dobândit și prin lectură, conștientizare și deschidere către lume. De aceea dialogurile sale sunt profunde și coerente, iar ea este capabilă să-și înfrunte interlocutorii cu încredere, ca și cum scriitorul ar afirma că educația instituțională îi poate fi luată unui om, dar cunoașterea rămâne o alegere personală. Din această conștiință pornește Layla în călătoria sa spre eliberare, devenind personajul cel mai capabil să rupă constrângerile impuse de societatea din care provine.

În cele din urmă, scriitorul reușește să ofere un roman care depășește narațiunea convențională despre migrație și formulează o întrebare existențială care privește orice ființă umană: căutăm o patrie nouă sau o versiune nouă a propriului nostru eu? Sclavia nu este aici sclavia unui loc, ci sclavia iluziilor și ideilor despre care omul crede că au rămas în urmă, deși ele continuă să-l însoțească în fiecare călătorie și să-i modeleze destinul mai profund decât locul în care a ajuns.

Orașul dintre pagini

Ioana Lorena Dumitrov

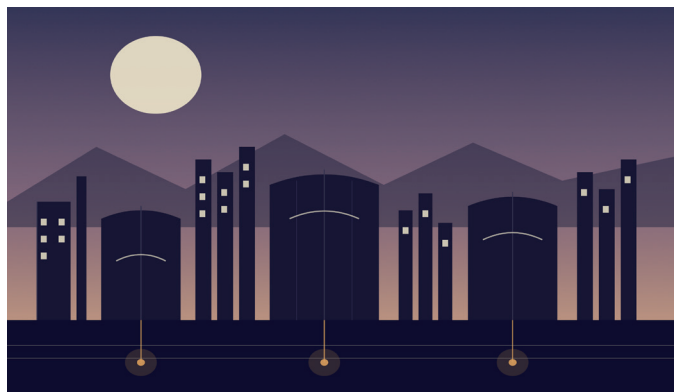
Dacă aş avea puterea să schimb ceva la orașul meu, probabil i-aș dezamăgi pe cei care așteaptă o listă de demolări. Nu aş dărâma nimic. Fiecare clădire ascunde povești pe care nu le știm. Pereții au auzit conversații, au văzut oameni îndrăgostindu-se, despărțindu-se, întorcându-se acasă. Nu aş accepta să acopăr toate acestea cu praful unei demolări.

În schimb, aş mai adăuga un fel de extensie – un oraș în interiorul altui oraș, ca o povestire în ramă. L-aș construi undeva în Suceava, însă într-una din zonele care ne sunt atât de plăcute; poate între munți sau printre adierile brazilor. Ar apărea firesc, ca și cum ar fi fost acolo dintotdeauna și doar cititorii l-ar fi observat. Poate că s-ar numi simplu: Orașul dintre pagini.

Ar fi un loc destinat exclusiv celor care iubesc cărțile. La intrare n-ai cumpăra bilet.

Ai intra spunând numele ultimei cărți care te-a făcut să uiți de timp. Cu cât ai citit mai mult, cu atât ai descoperi mai multe străduțe. Pe alei ar fi bănci care se luminează discret după apus, ca să poți continua încă un capitol. Deasupra lor, umbrele mari ar ține piept soarelui din zilele toride. Librăriile și magazinele ar avea o regulă simplă: la fiecare articol achiziționat ai primi în dar o carte. Cafenelele ar servi cafea, ceai și liniște, iar dacă ai uita semnul de carte acasă, ai primi unul la plecare.

Mi-ar plăcea ca și publicitatea să fie altfel. În locul panourilor care îți spun ce să cumperi, aş vedea afișe cu citate care

te fac să te oprești din mers. În stațiile de autobuz ar apărea recomandări de lectură, iar pe ziduri n-ar fi reclame, ci primele fraze ale unor romane, suficient cât să-ți stârnească pofta de a le continua.

Poate că acesta ar fi și cel mai frumos obiectiv turistic al orașului. Nu unul pe care îl vizitezi în grabă ca să faci o fotografie, ci unul în care rămâi. Un

loc unde timpul nu se măsoară în minute, ci în capitole. Nu cred că orașele devin mai bune doar atunci când construim clădiri noi. Uneori devin mai vii atunci când construim locuri în care oamenii își amintesc să viseze. Iar dacă aş putea adăuga ceva Sucevei, acesta ar fi: un colț în care cititorii să se simtă acasă, chiar și atunci când sunt, de fapt, plecați într-o altă lume.

Arad

Andrei-Codrin Bucur

Dacă aş avea putere decizională, cu siguranță i-aș dezamăgi pe iubitorii programelor de dezvoltare urbană, fiindcă n-am admirat niciodată clădirile și construcțiile „moderne” menite să fure ochiul privitorului/alegătorului. Cel mai important pariu cu viitorul este păstrarea copacilor sănătoși și plantarea altora, acolo unde solul permite.

Regula e simplă:

- a) pentru un pom doborât, plantarea a zece exemplare, ocrotite până la maturitate;
- b) autorizațiile destinate proiectelor imobiliare să fie condiționate de obligația valorificării unei suprafețe apreciabile de vegetație.

Ca să discutăm aplicat, aş fi amenajat zona verde de pe locul complexului AFI, unde fusese nu demult o pădure, iar celor care doreau să

între le-aș fi perceput o taxă modică (1 leu; bani necesari remunerării îngrijitorilor, paznicilor etc.). Căci de vreme ce agreăm răcoarea arborilor, să conștientizăm și prețul pe care trebuie să-l plătim pentru oxigenul pe care-l respirăm și pentru liniștea și umbra (din ce în ce mai rare) în care ne putem relaxa și adăposti, îndeosebi

în sezonul estival. Iar asta, dat fiind că ne-am obișnuit să ne pice de-a moaca lucruri ce nu ne aparțin și de care ne batem joc, dând vina pe autorități, în timp ce noi stăm cu mâinile-n sân – vezi parcul dendrologic din Ineu (cu copaci de peste 400 de ani) care, din pricina conducerii locale bolnave de *toaletită* (ciuntirea pomilor sub

pretextul toaletării, sanitației, estetizării ș.a.) arată jalnic. Ați auzit de vreo petiție din partea inewanilor?

Pe meleagurile noastre dăinuie o obsesie/maladie ce bântuie în lung și-n lat, pe care n-am reușit s-o înțeleg: fiecare petic de pământ trebuie „exploatat”, recte acoperit cu pavele sau cimentat. De parcă natura în forma ei brută ar fi un impediment în calea progresului, când, în realitate, demersurile care o ignoră sunt complet nerentabile și riscante (chit că majoritatea antreprenorilor nu-mi împărtășesc părerea). Nu vreau să reiau subiectul. E deja cald... și-mi crește tensiunea doar când mă gândesc că, de când îmi duc veacul aici (de prin 2000), nu s-a plantat un metru de barieră forestieră în afara orașului. În schimb, tăieri am tot văzut. Nu știți care-s

beneficiile perdelelor forestiere? Căutați și veți afla. Interneți-i dărnici cu cei interesați.

Pe scurt, aș distruge *cultul betonului*, întrucât prea multe dispoziții/hotărâri/ordonanțe pleacă de la convingerea că mediul înconjurător reprezintă un bun prilej pentru montarea încă unui injector la *motorul economic regional* (Cf. Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Arad pentru perioada 2014 - 2030).

Mi-ar plăcea ca orașul meu să se remarce nu prin dimensiunea și opulența centrelor

comerciale, ci prin grosimea coridoarelor ecologice care leagă cartierele între ele, iar râul Mureș să ajungă adevărata carte de vizită a Aradului, cu maluri împădurite, pontoane discrete (luminate corespunzător), trasee și piste (omologate) pentru bicicliști și fonduri silvice corect delimitate și protejate.

Orașul din mintea mea nu încearcă să concureze cu marile metropole, are altă ambiție, concret: să fie un loc în care verile să nu devină insuportabile iar iernile să-și recapete farmecul (glacial, ce-i drept) de

odinioară. În caz că peste cinci decenii s-ar constata că este cea mai verde așezare urbană a României, socotesc că orice ispravă edilitară va păli în comparație cu aceasta.

Și închei spunând că o civilizație autentică nu înseamnă malluri, parcuri supraetajate, zgârie-nori..., ci în primul rând respect față de patrimoniul natural și față de posteritate, adică datoria de a lăsa urmașilor un teritoriu mai ospitalier decât cel pe care l-am moștenit, precum și o hartă după care să se ghideze. Dacă mandatele

administrative s-ar măsura prin numărul arborilor ajunși la o vârstă acceptabilă și nu prin câți metri pătrați de asfalt și dale a pus dom' primar, imaginea întregului areal ar transmite ceva diferit de nepăsarea, involuția și ticăloșia de astăzi.

Credeți că vorbesc aiurea? Cereți parlamentarilor să adopte legea care va interzice staționarea și deplasarea mașinilor cu geamurile ridicate și cu clima pornită, la orele de vârf. În caz de neconformare, să se suspende permisul pe șase luni.

Probabil așa veți pricepe.

Comicul și cuvântul de spirit (I)

Laurențiu Alexandru Bădicioiu

Comicul este privit ca fiind o categorie estetică în accepția majorității cercetătorilor. Complexitatea conceptului vine din multitudinea perspectivelor din care poate fi privit, înțeles, clasificat, interpretat. Comicul are o istorie atât de îndelungată, chiar dacă nu există o bază teoretică pentru a demonstra asta, ea dezvoltându-se ulterior, încât el este cu adevărat un fenomen antropologic, cu rădăcini până la primele forme de organizare umană.

Atât de greu de definit, comicul se manifestă într-o simultaneitate de cauze fiziologice, sociale, psihologice etc. Așa cum remarcă Henri Bergson, nu există comic fără omenesc, deoarece ființa umană este singura de pe planetă care este caracterizată de folosirea unui limbaj articulat, de existența unei conștiințe, a unei capacități de reprezentare a ridicolului, a unei permanente dorințe de cunoaștere, de explorare a universului din perspectivă științifică și umanist-filozofică. Conceptul de comic poate fi analizat sincron și diacronic, raportat de-a lungul secolelor la valorile morale existente, acestea depinzând de societatea în

care se manifestau – una era credința creștină în Evul Mediu întunecat, alta în secolul XX.

Comicul și râsul au fost mereu în legătură cu fundalul social, foarte puține valori morale fiind perene, raportându-ne la o istorie de câteva mii de ani a omenirii. Referitor la râs, ar mai trebui spus că nu întotdeauna râsul trebuie și poate fi corelat cu un context comic. Spre exemplificare, iată câteva expresii: râs nervos, râs amar, râs tăios, râs strâmb, râs forțat, râs acuzator, râs trist, râs sălbatic, râs criminal, râs îngăduitor, râs primitiv, râs barbar, râs cumplit, râs dureros etc. Întâlnim și alte expresii în care râsul este asociat cu unele cuvinte sau imagini din alt câmp semantic, al violenței, al suferinței, al umilinței, cum ar fi: a da din râs în plâns sau în expresii... explozive – a se prăpădi de râs, a plezni de râs, a se strica de râs, a se

tăvăli de râs, a leșina de râs, a te dura burta de râs, a crăpa de râs.

Pentru a înțelege și mai bine adâncimea comicului, complexitatea acestei manifestări, în fond, a inteligenței ființei umane, am putea face apel la sintagma inventată de ploieșteanul Nichita Hristea Stănescu, răsul plânsu`. (Titlul poeziei omonime din volumul *Necuvintele*). Anticii sesizaseră și ei această dihotomie care arată complexitatea celor două manifestări: „Acuma înțelegi de ce unul dintre înțelepți, de câte ori scotea chiar și un picior trecând de pragul ușii, râdea, iar celălalt, din contră, scotea lacrimi? Dar mustrea aspră a râsului în hohote e la îndemâna oricui; ce-i de mirare e de unde avea celălalt în ochi atâtea lacrimi. Democrit își strica plămânii râzând fără încetare... dar, chiar și-n vremea lui, filozoful grec găsea subiect de râs oricând se întâlnea cu oamenii; înțelepciunea lui ne arată că se pot naște oameni de seamă, meniți să dea pilde mari, chiar și-n țara berbecilor și-ntr-un aer greu. Râdea de griji și tot așa de bucuriile prostimii, uneori chiar de lacrimile ei, fiindcă Soartei ce-l amenința

el îi trimitea lațul să se spânzure sau îi dădea cu tifa.”

Zâmbetul și lacrima, fericirea/bucuria și tristețea/nostalgiea sunt, de fapt, cele două fațete ale posturii evolute, ale superiorității ființei umane față de întreg regnul animal: „Omul este singurul animal care știe că trebuie să moară. Și asta i-a dat lacrima. Dar este, în același timp, și singura ființă care știe că știe acest lucru, și asta i-a dat zâmbetul. Râsul a fost ultima și suprema achiziție a omului, semnul desăvârșirii sale.” Ne vine în minte tot o expresie românească, frecvent folosită, cu aspect de proverb, intraductibilă: a face haz de necaz. Alții, chiar din epoca antichității, înțelegând dificultatea analizei originii și manifestării râsului, au văzut în râs latura lui contagioasă căreia nu i te poți opune: „Într-adevăr, cred că nimeni nu a explicat satisfăcător – deși mulți au încercat – originea râsului. Deși râsul pare un lucru nesperos și este adeseori stârnit de bufoni, de comedienți sau chiar de nebuni, are o forță nu știu dacă nu chiar atotputernică și căreia nu i te poți împotrivi chiar deloc.”

Continuarea în online

Respirația orașului

Andrei Bulboacă

Tema propusă de revista *Ficțiunea*, referitoare la orașe și, poate, la felul în care ar arăta orașul ideal în care să locuim, mi se pare foarte ofertantă, dar și destul de complexă în același timp. M-am născut, am crescut și am studiat în București și am fost martor la transformarea lui, de la începutul anilor 2000, când eram copil, până în zilele noastre. Mă fascinează lecturile vechi despre București, mai ales cele în care spiritul orașului se simte printre filele cărții și ai impresia că poți vedea și chiar simți imaginile și mirosurile pe care autorii le evocă. Încă mai există străzi și locuri care parcă păstrează puțin din trecutul lor. Sunt zone liniștite, cu case vechi, care, dacă ești atent, par să îți șoptească povești; trebuie doar să ai răgazul să le ascuți. Locuiesc acum într-o zonă în care se refac șinele de tramvai, iar traficul este complet blocat. Seara, după ce muncitorii pleacă, se aude ciripitul păsărilor.

Cum bulevardul se află puțin mai departe, zgomotul mașinilor se estompează și lasă loc unei liniști neașteptate. Din cauza șantierului, locul de pe trotuar este destul de strâmt, dar plăcerea plimbării încă este prezentă, mai ales că zona are avantajul unei bogate istorii, dar și numeroși arbori. Cred că unul dintre lucrurile care lipsesc acestui oraș este un spațiu verde mai vast, unde să te poți plimba în tihnă. Poate că mai există prin unele zone, dar sunt mult prea puține. Se construiește haotic, infrastructura este zero, iar urbanismul devine ceva absolut îngrozitor. Nu sunt fanul clădirilor de sticlă, arată absolut barbar în oraș, la fel cum se întâmplă și cu numeroasele clădiri rezidențiale, care se ridică în neștiere.

În fiecare vară, temperaturile cresc, iar capitala se încinge la propriu, mai ales în cartierele lipsite de spații verzi. Revin la un exemplu personal: dormitorul meu, aflat la etajul al treilea, are

vedere spre o clădire de birouri și o parcare unde nu există nici măcar un copac. În schimb, balconul și livingul, orientate spre strada principală, dau spre un șir de arbori plantați cu ani în urmă, ale căror coroane au ajuns acum aproape de balcon. Diferența de temperatură și de calitate a aerului dintre cele două părți ale aceluiași apartament este incredibilă, iar asta se întâmplă într-o zonă aflată chiar în centrul Bucureștiului. Deci spațiile verzi ar trebui să fie o prioritate și o grijă mai mare pentru sănătatea cetățenilor și a calității aerului. Poate că sunt lucruri pragmatice, însă un oraș cu un aer respirabil, este un oraș ce oferă o bună calitate a vieții. Spusesem mai sus de mirosurile ce transcend filele cărților despre București, însă din păcate, în zilele noastre, acestea se regăsesc din ce în ce mai rar, chiar și în perioada primăverii. Până și mirosurile din fostul Târg al Moșilor, cred că erau mult

mai plăcute decât cele de acum. Lăsând zona olfactivă deoparte, un alt minus al acestui oraș, chiar dacă sună pragmatic este o sală de concerte/spectacole. Nu se poate să nu existe un loc unde să se poată organiza, la calitate europeană, diferite concerte, lansări de filme, târguri sau orice alte evenimente culturale. Să fie un spațiu viu, verde, cu cafele, librărie, restaurante, un spațiu de socializare cultural, așa cum există în alte țări civilizate. Trebuie să recunoaștem că funcționăm în acest domeniu pe sistem de avarie, fără a avea spații de nivel european. De ce ne ocolesc marii artiști și marile spectacole? Avem aici răspunsul. Este cultura o prioritate? Răspunsul îl bănuiești. Este minunat să romantizăm orașul, dar oare nu ar fi frumos, ca volumul de proză sau poezie care descrie orașul, să fie lansat într-o locație culturală, demnă de așa ceva? Lăsăm un pic timp de reflecție pentru că este necesar.

Orașul

Teodora Balan

Când ajung acasă îmi amintesc cât de mult îmi lipsesc braștele la București, că îmi era dor de cerul pe care aici îl vezi fără să ridici prea mult privirea. Aici, în orașul care de la o vară la alta se schimbă, rămânând același.

Același drum spre liceu, trecând pe lângă galerii de artă care par mereu închise, sculpturi expuse în curtea pavilioanelor și trandafiri pe trotuar, cu mica simigerie din fața cinematografului, de unde îmi luam covrigi calzi la 6:45 sau la 13:10 – simigerie care a fost înlocuită cu o gelaterie.

Aceeși grădiniță, deși acum nu se mai dărmă perețele și probabil că nici groapa din curte nu mai e bolul magic în care iarba, pământul și crengile

deveneau tocănița pe care-am învățat-o de la mama.

Cofetăria e tot acolo. Acum are terasă, parchet și scaune verzi, tapițate. Dar e încă aceeași cofetărie cu podea de ciment și scaune de plastic, cu savarine bune și bomboane fondante.

Chioșcurile de metal, de la care bunica își cumpăra țigări la bucată și de ale căror teighele obișnuiam să-mi lovesc capul

uitându-mă la copertele revistelor expuse cât mai jos posibil, nu mai sunt, dar le știu locurile pe de rost.

Din micile magazine din scările de bloc de unde îmi luam dulcuri în drum spre școală au mai rămas doar ușile cu aceleași hârtii verzi și galbene în geamuri.

E și orașul în care autoarea *Gândăcelului* și a *Cățelușului șchiop* și-a dus copilăria grea. E „orașelul acela bătrân și obosit din Moldova” în care s-a născut și a copilărit Nicolae Tonitza, care și-a găsit sprijinul pentru pasiunea sa în primul profesor de pictură de la liceul „Codreanu” (pe atunci școală de băieți). La același liceu a învățat pentru scurt timp și G.

Ibrăileanu, care a fondat aici, în 1888, împreună cu alți colegi, societatea Orientul, desființată în următorul an. E și orașul în care a rămas perechea de amprente – gastronomică și artistică – a fraților Guguianu. Mai zic de Al. I. Cuza?

Sub dalele grele și strâmbe de pe trotuare, sub asfalt și copaci rămâne ascunsă aceeași lume, pe care cu greu o scoatem câteodată de la naftalină. Este lăsată sub tăcere viața artistică, lumea culturală, ce a fost cândva și ce am putea face mai mult. Creativitatea e tăcută. Chiar dacă străzile sunt mai aranjate, avem asfalt, trotuare pavate și borduri, avem flori și copaci, așa spune, folosind cuvintele lui Tonitza, că a rămas

același oraș bătrân și obosit. Obosit cultural. Teatrul trece de la o stagiune la alta. Mai apare, din când în când, câte o expoziție proaspătă, dar prin muzee câți oameni mai sunt? Cum comemorăm personalitățile de care ne putem agăța și noi trecutul în afară de două-trei texte în reviste locale? Anul trecut a fost inaugurată Casa

Cuza după renovare. Pe lângă o școală, o stradă și o galerie care îi poartă numele, Tonitza are drept „casă memorială” o plachetă pe care scrie „Aici a fost casa pictorului N. Tonitza”. Marcel Guguianu – un pavilion expozițional, unde se mai țin ocazional concerte de pian și vioară. Elena Farago – a fost undeva un bust, dar nu mai

este, a fost și un centru de plasament cu numele scriitoarei, care și-a schimbat activitatea.

În orașul în care oamenii se plâng de semafoare de trei ori pe săptămână, nu aş schimba semafoarele. Nu aş schimba, de fapt, ca aspect, prea multe, în afară de reabilitarea unor clădiri vechi și să scap de invenția „lac-piscină-fântână”

din grădina publică care nu își are locul acolo. Ce aş schimba, totuși, ar fi modul în care ne raportăm la ce avem și la ce putem avea: expoziții, evenimente, vizibilitate, să ne agățăm și noi de numele pe care le putem lega de orașul nostru, ce facem cu acele case cu istorie și cum atragem oamenii să le viziteze.

Doar nuanțe...

Mihaela Dabija

— Pictează ce vezi!

Cuvintele ei îi răsunau în minte ori de câte ori se apropia de șevalet. Viața ei se schimbase radical de atunci, dar de fiecare dată când expunea undeva avea acel sindrom al imposturii, pentru că uneori simțea că pensula și șevaletul o controlează și o forță nevăzută pictează în locul ei, ca și cum ar fi un simplu instrument într-o mână nevăzută.

Era ultima zi de vară și cu toții se pregăteau de școală, dar ea era încă în vacanță, pentru că era deja în primul an de facultate. Terminase liceul de arte, secția Arte plastice – Arhitectură și design de produs, și apoi s-a înscris la Facultatea de Teologie, singura la care nu ar fi crezut vreodată că va merge, dar descoperise cu stupeoare că secția de Arte plastice și pictură era în cadrul Facultății de

Teologie, fapt ce a pus-o puțin pe gânduri, pentru că ea visa să picteze cu totul altceva decât icoane sau sfinți, însă nu avea altă opțiune.

Pasiunea pentru pictură îi fusese stârnită de o profesoară suplinoare care venise în școala lor din sat când era în clasa a VIII-a. Era o femeie mărunță, în vârstă, se pensionase de câțiva ani buni, dar încă era o femeie foarte frumoasă și cochetă, ce se remarcase mai ales prin pasiunea cu care predă. Doamna Ecaterina se pare că era fascinată de pescăruși și deseori o surprindea schițând, pictând, desenând pescăruși cu gândul atât de departe, că de multe ori nici nu o auzea venind.

De la ea afluase de Frida Kahlo, o pictoriță de origine mexicană, ale cărei tablouri, la care a avut acces prin intermediul unui album adus în clasă

de doamna Ecaterina, au marcat-o profund și au determinat-o să viseze să devină pictoriță. Deși i se spusese adesea cât de talentată era, nimeni nu o încuraja pe drumul acesta, pentru că prioritatea familiei era totuși o viață mai bună din punct de vedere financiar decât a lor. O impresionase durerea pe care o ilustrase în tablourile ei, corpul femeii și tumultul prin care trece de-a lungul existenței ei, dar și pasiunea artistei pentru rădăcinile ei mexicane, vizibilă în fiecare tablou, deși aici era

sigură că aveau să se despartă puțin drumurile lor – ea nu se vedea vreodată pictând magia vieții la sat, poate doar mâinile crăpate de muncă și soarele necruțător, pământul căscat ce părea că lasă să intre un dram de aer și în Infern, pregătit să înghită bieții oameni care încercau cu sapele să astupe hăurile ce se căscau. Bine, mai era un aspect care avea să le despartă oarecum, pentru că afluase și despre apropierea pictoriței de regimul comunist stalinist, lucru care îi displicuse, dar profesoara fusese suficient de înțeleaptă să îi explice că erau niște timpuri tulburi pe atunci și mulți artiști sau intelectuali avuseseră să fie furați de mirajul unor regimuri politice detestabile, lucru care, în mod bizar, nu i se părea mult diferit față de ce vedea în jurul ei.

Continuarea în online

Chestionând iubirea aproapei

Paul-Daniel Golban

Dacă porumbeii s-ar face aur (2026) de Pepa Lubojacki

Documentarul ceho-slovac *Dacă porumbeii s-ar face aur* (2026, 113') reprezintă debutul în lungmetraj al regizoarei cehe Pepa Lubojacki și spune povestea fratelui său care suferă de adicție. Dependența de alcool îl transformă adeseori într-un om de nerecunoscut. Deși Pepa

il îngrijește și se ocupă de el, găsim un loc de muncă, fratele continuă cu patima alcoolului. Propriu documentarului este montajul: fotografii vechi din copilărie prind viață cu ajutorul inteligenței artificiale și narează povestea celor doi frați care au copilărit cu un tată abuziv care a murit pe la 50 de ani. Adeseori ironice, inserțiile fotografiilor vorbitoare corespund

capitolului din film numit „Onestitate brutală”. De asemenea, regizoarea menționează și aspectul etic, confesându-se că a plătit chiria fratelui de multe ori (il vedem și într-un apartament într-un moment mai fericit, dar dependența îl face să își piardă locul de muncă, dar și prin hosteluri atunci când sora reușește să îi plătească chiria) și că simte că acest lucru îi

facilitează refuzul de a accepta boala și de a se repune pe picioare. Conceput pe capitole, filmul introduce diverse citate sau gânduri, reflecții ale vieții interioare a surorii, după cum sunt și momentele în care se filmează plutind pe apă sau sub apă. Filmul chestionează iubirea aproapei: Ai ținut vreodată doliu după cineva care încă nu a murit?

Așchia din piept

Iuliu Cezar Sturza

Nu mi-au plăcut niciodată muzeele. E o rețineră ce vine din copilărie. Din vizitele impuse de la școală. Am crescut într-un oraș ce se lăuda cu zestrea culturală, prezentată ca un atu și un motiv pentru care toți ceilalți trebuiau să ne aplaude. Mergeai pe stradă și vedeai peste tot afișe ce promovau expoziții cu obiecte tradiționale, serbarea vreunui eveniment istoric sau cine știe ce altă obscuritate locală. Era înainte de Revoluție, ce-i drept, și nu puteai face reclamă la altceva, dar părea excesiv chiar și pentru acele vremuri.

Mă apuca durerea de cap de fiecare dată când îmi auzeam profesoarele anunțându-ne cu câteva zile înainte că trebuia să mergem la vreun muzeu. O altă problemă de-a mea este că nu știu să-mi maschez emoțiile. Aveam colegi care împărtășeau aceeași greață, dar zâmbeau printre dinți și mimau fericirea cuiva care tocmai a primit un sejur plătit la Disneyland.

Pentru mine era un chin. Nu-mi plăcea să ies afară din

școală, nu-mi plăcea să mă țin de mână cu vreun coleg, de obicei mai mare decât mine care găsea motive să mă sâcăie. Și era habitatul potrivit pentru exhibarea celor mai intime frici pe care le poate avea un copil. Cea mai mare fiind evident, aceea de a fi părăsit.

Eram suficient de înalt pentru a fi lăsat mai mereu în ultimele rânduri ale coloanei de ocazii ce părăsea școala și deranja pietonii anonimi în drumul înspre vreun izvor al culturii. De cum ajungeam pe bulevard priveam iepurește în dreapta auzind urutul monstruos al vreunui camion și galopul sacadat al autobuzelor suprasolicitate. Abia așteptam să ne depășească și să-mi pot vedea pe mai departe de bățiile inimii, tot mai greu de strunit.

Imaginația mă trăda cu ferocitate, făcându-mă să cred că toți colegii din spate au dispărut, că palmele îmi erau transpirate și că acel coleg iritant mă va lăsa în urmă. Sau că urma să trec peste asfalt proaspăt turnat, pantofii lăcuți fiind prinși în capcană, și nimeni nu

s-ar fi întors după mine. Ajungeam în curtea muzeului cu broboane de transpirație, fără să fiu în stare să-mi ridic ochii din pământ.

Urma partea plictisitoare. Pășeam pe scările monumentale, adeseori împiedicându-mă în trepte, depășeam ușile grele ce scârțâiau în spatele meu și care se închideau cu siguranța porții unei închisori. Eram prizonier, iar gardianul meu era profesoara, fascinată de ceea ce urma să se desfășoare înaintea noastră pentru cel puțin o oră.

De obicei atunci apărea cel de-al doilea tartore, o femeie între două vârste, purtând un costum în culori deprimante, ținându-și mâinile la spate sau îngemănate într-un ritual ce

asigura capturarea noastră. Părul strâns la spate în coc și buzele roșii, neatinsse de ruj erau alte calități pe care le revedeam destul de des. Zâmbeau larg, asemenea lupului din poveste, gata să ne înhațe, fiind digerați încet, chinuit, de-a lungul unui discurs despre foloasele furcii cu trei țepe în timpul recoltei sau despre utilizarea războiului de țesut ca mijloc de stabilire a relațiilor sociale.

Cel mai rău era că nu puteam să spargem grupul. Astăzi dacă vezi un grup adus de vreun profesor la un muzeu, sunt ca frunzele zburate de vânt. Imediat se împrăștie prin toată camera zgâindu-se la plăcuțele decolorate ce ascund detalii ce nu-i interesează și probabil le vor uita imediat ce vor ieși din clădire. Noi nu ne permiteam un astfel de lux. Am fi primit niște lovituri la palmă dacă am fi mișcat în front, chiar dacă grupul ar fi visat la această libertate. Alte timpuri, ce să-i faci.

Continuarea în online

Liniei+: o modestă propunere

Cristian Drăgan

Voi propune așadar, cu toată umilința, părerea mea, care sper că nu va întâmpina nicio obiecțiune.

Jonathan Swift

În cronică la *Babardeală cu bucluc sau porno balamuc* (Radu Jude, 2021), Mark Racz pune punctul pe igrec atunci când anticipează că cei mai mulți dintre locuitorii Bucureștiului vor spune că „da, e urât, aglomerat, mai avem literalmente un copac în tot orașul, dar e al nostru, îl iubim, noi îl facem, noi îl dregem, e

bittersweet symphony cântat la 150.000 de tobe de eșapament”. Și are dreptate. Felul în care Bucureștiul compensează pentru faptul că mai are literalmente un copac este să mai încropească din când în când câte un parc. Nu multe, fiindcă nu sunt rentabile. Nu mari, fiindcă nu e loc pentru ele. Așa că, în ultimii ani, au tot răsărit ici-colo mici parculețe înverzite cu platani și rulouri de gazon natural - cele mai multe clasate oficial ca locuri de joacă. Au apărut fiindcă era mare nevoie de ele, mai

ales în cartierele rezidențiale cu blocuri întregi ieșite în consolă, demisoluri inundabile la orice ploaie și bariere duble la parcare (încă) neasfaltată. În contextul în care fiecare metru pătrat din noile cartiere-dormitor este rezidențiabilizat la maximum de către dezvoltatori, cu rezultate hilar-odioase, faptul că din când în când apar printre monoliții mansardați câteva parculețe este binevenit. Într-atât de necesare sunt aceste spații de agrement încât cele câteva sute de metri pătrați sunt mereu arhipline:

băncile ocupate de tătici și seniori, locurile de joacă muștind de micuți și, pe alei, trafic bară la bară de cărucioare cu nou-născuți. *Playtime* al lui Jacques Tati, doar că pe Drumul Fermei (în stânga un Penny, în dreapta un șir de vile, iar în fundal o parcare supraetajată).

Dintre toate parcările acestora apărute în ultimii ani, cel liniar amenajat în Sectorul 6, pe terenul traversat în trecut de o cale ferată, este cel mai uau. Proiectul, finalizat până acum doar pe jumătate (8 din 16 hectare), adună laolaltă spații

verzi, locuri de joacă pentru copii și destul de mult mobilier urban. În kilometrul și jumătate de la AFI Cotroceni până la Pasajul Lujerului, Parcul Liniei oferă cartierului ceea ce s-ar numi un third place, un spațiu terțiar între casă și muncă, ce înlesnește trecerea de la coabitare la locuire +, de ce nu, comunitate. Mă interesează însă felul în care parcul pare că se îngheșue printre proprietăți private (terenuri ale unor fabrici în degradare); felul în care aleea pavată cu dale și punctată din metru în metru de băncuțe se strecoară prin spatele gardurilor vechi cu sârmă ghimpată și țevăraie industrială. Un suprealism est-european, în condițiile în care lățimea parcului abia depășește 15 metri (și aceia negociați între fosta APACA, o cale de acces auto și AFI). Sigur că utilitatea > straniețate situației, însă poate că și cea din urmă ar merita potențată.

Propunere: să se extindă parcul liniar nu doar înspre vest (cum este prevăzut în proiect), ci și către est, tăind astfel capitala în două cu o linie

pietonală, vegetală și de agrement. De acord, n-ar fi ușor și ar fi necesare câteva compromisuri. Dar nu ar fi imposibil. Parcul Liniei+ ar uni astfel o salbă de mici spații verzi, grădini și parcuri aflate pe drum, începând cu grădina Palatului Cotroceni și continuând cu Parcul Eroilor Sanitari, cel al Oprei și Izvor. Deplasând minimal

(câțiva metri) gardul proprietăților aflate pe direcție, cred că s-ar crea suficient spațiu pentru o pietonală și un șir de platani. Ruta ar continua direct pe Splaiul Independenței, care poate fi ușor înverzit (vezi fotografiile de epocă cu malurile Dâmboviței) până la Parcul Unirii. Cât despre Bulevardul Unirii, să ne reamintim că, în configurația

sa veche (cea cu alei late și rânduri multiple de castani), îndeplinea rolul de parc liniar de dinainte să existe terminologia. Ar merge o revenire. (Țin minte că tocmai mă mutasem în București când începuse proiectul alveolelor de parcare.) Oricum, pe segmentul Piața Alba Iulia - Piața Muncii n-ar fi mult de lucru - dale sunt; ar mai trebui niște gazon. Cel mai dificil tronson ar fi acela care să unească Parcul Național de cel al Morarilor. Deși cred că grădinile blocurilor de pe Bulevardul Basarabia pot fi utilizate în acest scop. Iar tronsonul final ar fi pe axa Sticlăriei-Malaxa-Pantelimon (cu posibilitatea unei prelungiri până la fostul Complex Lebăda).

Rezultatul: un parc liniar-ish de aproximativ 17 kilometri, unind Valea Cascadelor cu Insula Pantelimon; o centură pietonală verde cu băncuțe, toalete inteligente și locuri de joacă; o alternativă (parțial) mai sănătoasă la a lua metroul, cu schimb la Unirii; și, desigur, premisa unor clash-uri culturale-urbanistice bombix.

Despre cum nu pot descrie Craiova mea

Cătălin Ghiță

Invitat de Ciprian Handru să scriu câteva rânduri despre orașul meu, trebuie să subliniez din start că nu m-am numărat niciodată printre cei care se mândresc cu locul în care s-au născut, iar aceasta nu pentru că nu mi-ar plăcea respectivul loc, ci pentru că nu te poți lăuda cu un simplu accident genetic.

Chiar când scriu, savurând un espresso, aceste rânduri, mă aflu la o conferință științifică la Timișoara, în cadrul căreia am vorbit despre geografia imaginată a lui William Blake, mai precis, despre cum

și-a conceput el, în arta pe care o propune, Londra natală. Poetul englez a fost acuzat, în multiple rânduri, de obscuritate, însă, trebuie adăugat, această obscuritate rămâne doar aparentă.

Cel mai interesant și mai des discutat edificiu urban al arhitecturii vizionare blakeene se numește Golgonooza. Cvadripartit, acesta este un spațiu imaterial care continuă topografia fizică a Londrei metropolitane, dar investind-o cu sensuri alegorice noi. El constituie Orașul Artei și al Manufacturii, clădit chiar pe

malurile Tamisei, ca reprezentare subtilă a operei de artă.

Schimbând ceea ce este de schimbat, aș avea nevoie de un suflu vizionar măcar de zece ori mai modest decât al lui Blake ca să pot converti, în idei atrăgătoare și demne de așteptările cititorilor

contemporani, imaginea estetizată pe care o am eu însumi despre Craiova natală. Fiind însă un simplu filolog, îi voi lăsa pe alții, mai înzestrați de muze, să-și cânte locul de baștină. Eu mă voi mulțumi să tac și să trăiesc în continuare, liniștit, în el.

Visul unui gălățean

Ștefan Pavăl

M-am născut într-un an, aș putea spune, de cotitură pentru dezvoltarea țării mele în mijlocul unei așezări aflate la confluența pământului cu timpul, a visului unui voievod din neamul Mușatinilor cu realitatea strategică a vremii, iar mai apoi la granița dintre cei doi piloni ai structurii statale românești: Moldova și Țara Românească. Nu am considerat niciodată că orașul în care locuiesc a avut de la început menirea de a fi unul de provincie, însă nici nu am fost adeptul unei concurențe nedrepte cu alte locuri mai abile în a-și promova potențialul. Cartierul liniștit în care stau îmi confirmă aproape în fiecare zi această realitate, iar blocurile pe care le văd zilnic, indiferent încotro m-ar purta pașii pe străzile gălățene rămân mărturia unui trecut încă viu, care a atras cu sine aspecte folositoare, dar și mai puțin utile pentru contextul prezentului. Este drept, sunt unul dintre observatorii neavizați care caută, în primă instanță, estetica, iar mai apoi utilul, însă apreciez în mod deosebit

întrepătrunderea tuturor treptelor din scara ascensiunii unui oraș, asemenea condimentelor într-un preparat de calitate. Dar dacă aș fi în postura celui care încălzește gigantul vas în care se află preparatul final? Cred cu tărie că orice gălățean, s-ar bucura de gândul meu formulat încă de mic de a crea o zonă extinsă de promenadă, mărginită de o centură verde sau măcar de un mic muzeu în aer liber al istoriei locului în mijlocul mării de beton care acaparează treptat orice urmă a naturii „urbane”, și, odată cu ea, a specificului biogeografiei locale. Dincolo de aceste inițiative care, se pare, au fost deja formulate în repetate rânduri, a venit momentul ca noul „primar” literar, care nu va rămâne mult timp în administrarea acestui oraș, să-și amintească un alt vis încă plin de culoare în mîntea sa... Ștergând trecutul zbuciumat și disonant (acompaniat adesea de sunetul bombardamentelor mai întâi aliate și apoi germane) din cel de-Al Doilea Război Mondial care a lăsat o

amprentă tulbure în arhitectonica locală, aș ridica îndrăzneț un nou cartier după modelul vechiului Galați, reconstruind aceleași clădiri ce inspirau eleganța de odinioară, în ciuda blamării lor prin distrugere de către autoritățile comuniste. Astfel, la orizontul oricărui turist care s-ar „încumeta” să viziteze așezarea de pe malul Dunării, ar răsară aproape imediat acoperișurile vechilor case boierești, ale palatelor consulatelor, ambasadelor și marilor instituții, toate sub forma unui ansamblu situat în afara ariei cunoscute a orașului, pe una dintre marile artere de legătură cu restul zonelor din județ. Deopotrivă, un rol important l-ar avea amenajarea colosului siderurgic care nu se mai ridică nici pe departe în prezent la nivelul productivității economice din perioada sa de „glorie”. Consider că un muzeu în plus dedicat celei mai mari platforme industriale din țară nu ar dauna nicicum orașului, ba chiar din contră, ar determina o creștere evidentă a numărului de turiști.

Dacă am prezentat până acum aspecte în urma cărora fiecare persoană care intră în oraș ar beneficia considerabil, acum a venit momentul să amintesc câteva idei despre un spațiu de agrement ce ar putea fi amenajat în jurul lacului numit Cătușa, al cărui mal deține un mare potențial pentru o zonă dedicată unor evenimente publice. Recent, în cadrul unui plan întocmit cu inteligența artificială, am obținut o viziune concretă, însă încă incompletă asupra ideii de mai sus. Accesul către zona Cătușa s-ar realiza atât prin străzile și viaductul deja existente, cât și prin vechile căi ferate ale combinatului, transformate în rute turistice de la Barboși până în Galați.

Prea utopic, nu-i așa? Însă, cu sprijin și perseverență, nimic din toate acestea nu este imposibil. Ficțiunea poate deveni realitate.

(In)dependență

Andreea Sepi

Fără îndoială, Wojcik era un porc. Și încă unul mare. Prima oară se îmbătase în tinerețe, de Sânpetru, cu merele fermentate rămase pe fundul găleții după recolta din curte. Ai lui, beți și ei, uitaseră găleata cu resturile în soare, lângă gard, și, după o vreme, merele începuseră să duhnească dulceag și irezistibil. Wojcik nu rezistase. Mireasma însăși îl amețise. Vaporii stranii se ridicau din merele acelea și dansau în amurg, întinzând degete ispititoare către nările lui. Se tupilase tăcut, se apropiase în taină, vărâse curios capul printre lățeți și,

întinzându-și gâtul, răsturnase găleata și se îmbuibase neștiut de nimeni cu deliciile rostogolite din ea. Așa bunătați nu primise el niciodată. În curând se amețise și așternutul începuse să se învârtă cu el. Cămaruța îngustă în care zăcea, pe jos, ca o bestie, printre paie răvășite, împutite de sudoare și pătate cu vagi urme de fecale, i se păru deodată frumoasă și bine mirositoare. Brusc, se simțea iubit. Viața părea suportabilă. Grație licorii aceleia magice. Trebuia neapărat să mai încerce din ea.

Petrecu pe sec o lună întreagă, o lună încinsă de vară, până

când avu șansă să simtă iar în nări mirosul divin. Lipsită de promisiunea beției, viața îi devenise intolerabilă. Și-o ura. Se ura. De frustrare și nervi, continuase să bage în el tot ce-i aduceau ai lui de mâncare: fierturi de cartofi cu pâine și sfeclă, dovleac, porumb... Se îngrășa pe zi ce trecea, dar nu-i mai păsa. El duhnea sub soarele aprig, ai lui îl ignorau, nimic nou. În fiecare zi spera să găsească din nou în găleată dulceța amețitoare de la Sânpetru.

Extazul se lăsa însă așteptat. În lipsa lui, Wojcik își pierdu orice elan, orice chef. Nu-i

mai păsa de nimic, nici măcar de sex ocazional cu scroafa aia tâmpă de vizavi, care la apogeu guița ca o femeie turbată. Zăcea cât era ziua de lungă pe podea, râgâind cu grohăituri, și își făcea nevoile unde-apuca, punându-i pe ai lui la muncă, obligându-i să vină tot mai des să curețe. Când veneau, nu se mai obosea să-i atace. Se băga într-un colț și întorcea capul ca să nu-i vadă. Îi era silă de ei, de el însuși. Și-ar fi dorit totuși ca ei să se apropie și să-l atingă.

Continuarea în online

Paradoxul vizibilității contemporane – între incubare și *exposure*

Amalia Timofte

Așa cum, la 1860, fondarea Pinacotecii ieșene se naște din încercarea de a scoate tablourile din depozite sau din birourile Academiei Mihăilene și de a le aduce într-un spațiu public de educare (cum pledau Panaiteanu-Bardasare și Năstăseanu), astăzi Iașiul are nevoie de un demers simetric: lucrările expuse pe holurile Facultății de Arte sau ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” reflectă pulsul prezentului, însă valorificate sufocant, suferind o izolare instituțională. Ele nu ajung să dialogheze cu grandoarea muzeală îndeajuns de persistent, transformând arta contemporană într-o realitate invizibilă pentru trecătorul obișnuit. Deși sunt găzduite traiectorii *mainstream*, neo-limbaje vizuale și proaspete, creația vibrantă trece printr-o falie fățișă între condiția sa puternică de agitare creativă și entitatea clasic muzeală, solemnă. Artă tânără își (auto) consumă energia într-un spațiu mai mult de tranziție, lipsit de o scenă publică extinsă deseori, care să o asume ori chiar să o promoveze, experimentalismul condimentând bulevardele ori sălile dedicate manifestărilor actuale, însă nu aduse într-un

circuit care să inspire la durabilitate rutinară.

Evenimentele în Iași există, cu siguranță, iar aici pot aminti *Romanian Creative Week* (*ArtEast Gallery*, de exemplu, valoroasă prin complexitatea neoavangardistă a lui Mark Verlan și munca de curatorie a Danei Lungu, plus proiecții frappante, simpozioane de ceramică și inovații în interactivitatea tehnologică, prin povești digitale ori 3D și, desigur, artiștii Radu Abraham, Szilárd Gaspar și Nona Inescu, din echipa extinsă ce s-a ocupat de *art/if/acts.Spirit*, *Residual*, curatoriată de Andra Handaric),

Romanian Mental Health Festival (dedicat sănătății mentale și polilor comunitate-individ, prin proiecții cinematografice actuale, precum *Green Light* sau *Love Hurts*, ori dialoguri între regizori sau expozițiile *Struggle*, respectiv *Plecat*) ori chiar demersurile de sculptură și artă vizuală *We Are Right*, din cadrul Centrului Internațional De Artă Contemporană Iași, prezentat de Lucian S. Radu, de acum doi ani; trebuie să menționez și conferințele *Lumi ale Artei*, proiect al Asociației Culturale AltIași, Centrul Internațional de Artă Contemporană- Baia Turcească Iași

poziționându-se totalmente împotriva ultranaționalismului în artă și invazia coordonatei politice în discursul contemporan de sorginte expresiv-artistică, plus *Festivalul Internațional de Neoavangardă din Iași*, de prin 2008. Aceste manifestări aerisesc peisajul și promovează arta contemporană, cu ale sale fațete explozive, blocată de burocrăția administrativă, iar *new media art* înfloarește, însă, din păcate pentru potențialul fulminant al ei, ajunge redusă, prin lentilă conservatoare, la statutul unor evenimente trecătoare; tezaurul viu, înglobând teatrul, poezia, muzica, sculptura, instalații, artă video, „performance” conceptual trebuie susținut cât mai mult, devenind, implicit, o componentă constitutivă a identității culturale a Iașiului.

Perfecționarea orașului Iași nu poate fi concepută separat de ecosistemul său cultural și artistic, fără o integrare nu efemeră, ca spectacol de sezon, ci ca puls efervescent, prin „mixed media arts”, ansamblu interdisciplinar, colaje, „light-mapping”, fereastră către orizontul coetern cu trecutul, însă novator, clocotitor.

Avem toată vara înainte

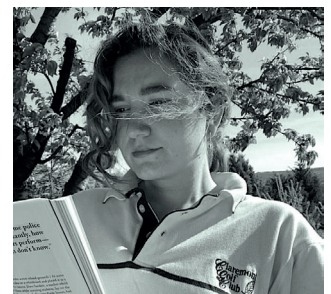
Anca Iașin

Algele au ieșit din apă și mi-au intrat pe sub piele, în vene. Gleznele umflate mă ancorează în nisip. Sunt o fiică a mării, m-am simțit ca o balenă înotând. Așa mi-am propus și să dau viață: în apă. Să nasc o altă fiică a mării. Care la rândul ei să...facă ce vrea, până la urmă. Odată pe lume, nu mai îmi aparține, ori cât aş spera la asta în secret.

Oamenii nu realizează (sau ignoră cu succes) simplul fapt că nimeni nu ne aparține cu adevărat. Uneori nici măcar noi, nu vedeți ce fel de gânduri îmi înoată la bordul vasului? De unde vin?

Ca într-o mașină de spălat haine, un sentiment de neliniște mi se învâрте în stomac. De fapt, e doar copilul în sacul amniotic. Ce nume să-i dau?

Ceva scurt, ceva de înțeles, ceva internațional, un nume senin, un nume solar, să-i fac viața ușoară, cât mai ușoară cu putință. N-am înțeles niciodată de ce ca părinți le facem viața grea copiilor noștri. De parcă nu e grea viața oricum! Știi cât de grea? Cam 9 kg de grea! Atât am adăugat liniilor corpului meu. Corpul meu le-a primit umil, cu brațele deschise.

O scoică mică, o sirenă minusculă, un bob de măsline, un cub de lubeniță. Eu sunt casa și ea e melcul. E bine sub soare, aproape că adorm. Dar ceva se întâmplă.

Rezonanță haotică sau rezonanță magnetică? Tardomodernismul este atopic

Ivan Pozzoni

Kolektivne NSEA, reunit în Prezidium, analizează și interpretează conceptul de rezonanță distopică, utilizat de curentele kitchen, riot și fragmentiste ale opoziției față de Statul Pontifical liric/elegiac. De ce o rezonanță distopică trebuie să implice neapărat o rezonanță haotică (Morin și Maturana), fără a aborda Rehabilitierung a pragmatismului contemporan (Rorty și Putnam), și să nu se traducă într-o rezonanță magnetică? Să precizăm: devine necesar, în literatură, printr-o serie atentă de definiții și re-definiții, să nu confundăm rezonanța distopică (efect) cu rezonanța haotică (strategie). Rezonanța distopică este efectul unui sens distopic pe

care o strategie de rezonanță îl produce asupra cititorului. Rezonanța haotică, cu troienii săi, cu alternanța voluntară dintre emetic și ermetic, sibilinic și acufenic, riscă să activeze, în cititorul (fake), o senzație de dezorientare (rezonanță distop-utopică). Rezonanța magnetică, catalizând atenția cititorului (fake) printr-o serie de acte praxeologice – de *dédoublement*, de carnavalizare, de *остранение*, de antifrastricitate ironică – creează un câmp de «inter-acțiune socială» apt să construiască o relație între artist și cititor (fake), *λόγος* orientat către narațiune, cu maximă claritate și observație indirectă (participativă), asupra adevărului situației

sociale actuale, intrinsec distopică. Realitatea este distopică: devine necesar să introducem o praxie neutră (ποίησις, în tardomodern, s-a făcut *πρᾶξις*) – ca Gedankenexperiment – capabilă, printr-o strategie de rezonanță magnetică, să maltrateze și să terorizeze cititorul (fake), pentru a influența urmărirea unui viitor a-distopic. Utilizarea unei strategii de rezonanță, haotică sau magnetică, creează un *λόγος* al dezorientării sau al terorismului între artist și cititor (fake): cade fundamentul teoretic neo-ontologic al refuzului triadei emițător-mesaj-destinatar. Orice efect/strategie de rezonanță necesită un emițător (artistul), un destinatar (cititorul

fake) și un mesaj (dezorientare sau terorism). Tardomodernismul rezolvă antinomia teoretică a oricărei noi ontologii estetice redefinind triada emițător-mesaj-destinatar în dublu sens (contribuția «neon»-avangardistă la concretizarea unei originale anti-«forme-poezie»), utilizând o strategie de rezonanță magnetică teroristă și respingând orice formă de «poezie» și de «poezie» distopică, înlocuind-o cu «experimente» praxeologice atopice. Tardomodernismul este atopic.

Mai uimitoare decât te credeai

Ioana Luminici

Dragă Jurnalule,
Numele meu este Spider, iar cea mai mare dorință a mea este să cresc mare. Sunt o fetiță nespuns de obișnuită dintr-un oraș mic și incredibil de plictisitor. Dar, dacă m-ai cunoaște, ai ști că orice lucru oricât de mic, are farmecul său, mai ales dacă este ceva personal. Acel lucru revendicat ca fiind al tău, preia din personalitatea și din statura ta. Pe scurt, te vezi pe tine în toate lucrurile tale. Ești tu în tot ceea ce deții. Dar gata cu aceste gânduri tulburător de profunde. Mai bine să-ți spun câteva lucruri despre mine.

Îmi plac foarte multe lucruri, mă entuziasmez din aproape orice, iar acesta e un lucru bun, căci altfel nu aș putea rezista în acest oraș plin de adulți (adică oameni care se iau prea în serios).

Câteva lucruri tricky (probabil aici ar trebui să fac o listă...) îmi place să mă plimb noaptea prin cimitir și să

urmăresc lumina pâlpâitoare a lămpilor albastre de lângă morminte. Fiecare mormânt are luminița sa, iar asta e așa reconfortant când nu-ți găsești locul nicăieri în lume (uneori, am impresia că le văd mișcându-se). Îmi place să mă ascund de oameni și să-i urmăresc atunci când cred că sunt singuri (să-i spionez), iar un lucru căruia nu-i subestimez

niciodată puterea este pusul dorințelor. Exact. Ai citit bine. Nu ratez nicio ocazie de a-mi pune o dorință. Pentru că nimic nu îți face ziua mai bună decât *speranța*. Iar dacă nu ești prea bătrân pentru asta, îți las chiar acum cele mai bune ponturi. Ce e și mai ciudat, este faptul că ele chiar se întâmplă...

Continuare în online

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3, București.

Producție: Oscar Print
Distribuție: Librăriile Cărturești
și Librăriile Humanitas
© Ficțiunea

REDACȚIA

Director: Șerban PAVLU
Redactor-șef: Ciprian HANDRU

REDACTORI:

Petre NECHITA,
Alina BAKO,
Marius NICA,
Adriana IRIMESCU,
Gabriela SUCIU,
Claudia COSTIN,
Paul-Daniel GOLBAN,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

CONSULTANȚI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Ileana MARIN,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 10 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

9 772821 798503